

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

NINA ARNUŠ

**MLADI PROSTOVOLJCI V ZVEZI TABORNIKOV
SLOVENIJE**

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA 2004

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

NINA ARNUŠ

MENTORICA: red. prof. dr. ZINKA KOLARIČ

**MLADI PROSTOVOLJCI V ZVEZI TABORNIKOV
SLOVENIJE**

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA 2004

KAZALO:

1. UVOD	7
2. METODOLOŠKI OKVIR.....	9
2.1. OPREDELITEV PREDMETA PREUČEVANJA	9
2.2. CILJI PREUČEVANJA	9
2.3. UPORABLJENA METODOLOGIJA.....	9
2.4. TEZE	10
2.5. STRUKTURA DELA.....	11
3. ZASEBNE NEPROFITNO – VOLONTERSKE ORGANIZACIJE.....	12
4. NACIONALNA SKAVTSKA ORGANIZACIJA ZVEZA TABORNIKOV SLOVENIJE KOT ZASEBNO NEPROFITNA - VOLONTERSKA ORGANIZACIJA.....	15
4.1. ZGODOVINA.....	15
4.2. POSLANSTVO.....	18
4.3. TEMELJNA NAČELA ZVEZE TABORNIKOV SLOVENIJE.....	19
4.4. SKAVTSKA METODA	21
4.5. STUKTURA ČLANSTVA V ZTS.....	23
4.6. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA ZTS	24
4.6.1. Organi Zveze tabornikov Slovenije in njihove pristojnosti	24
4.6.2. Območne organizacije Zveze tabornikov Slovenije (OO ZTS)	26
4.6.3. Rod in njegovo delovanje	27
4.6.3.1. Skupina murnov	29
4.6.3.2. Vod	29
4.6.3.3. Družina.....	30
4.6.3.4. Klub	30
4.6.3.5. Četa.....	30
4.7. PROSTOVOLJCI	31
5. PRIMERJALNA ANALIZA ZTS IN NACIONALNIH SKAVTSKIH ORGANIZACIJ V JUGO-VZHODNI EVROPSKI SKAVTSKI REGIJI.....	32
5.1. ZGODOVINA.....	32
5.2. DEFINICIJA.....	33

5.3. NAMENI IN CILJI	33
5.4. NAČIN DELA.....	34
5.5. ČLANSTVO.....	34
5.6. STRUKTURA.....	34
5.7. PROSTOVOLJCI	35
5.8. SKLEP.....	35
6. EMPIRIČNA ANALIZA MLADIH PROSTOVOLJCEV V ZTS	37
6.1. NAMEN RAZISKAVE	37
6.2. METODOLOŠKI OKVIR.....	37
6.2.1. Opredelitev vzorca.....	37
6.2.2. Formulacija delovnih tez	38
6.2.3. Operacionalizacija (spremenljivke)	39
6.3. PREDSTAVITEV REZULTATOV	41
6.3.1. Mladi prostovoljci.....	41
6.3.1.1. Rezultati analize in interpretacija (univariatna analiza).....	41
6.3.1.2. Analiza odprtih vprašanj.....	50
6.3.1.3. Rezultati preverjanja hipotez (multivariatna analiza)	51
6.4. SKLEPNE UGOTOVITVE	61
7. ZAKLJUČEK	64
8. VIRI IN LITERATURA	68
9. PRILOGE.....	70

SEZNAM KRATIC

1	JUNAK	Nacionalna skavtska organizacija Češke
2	HSA	Hungarian Scout Association
3	ZHP	Zwiazek Harcestwa Polskiego
4	SIH	Savez izviđača hrvatske
5	ONCR	Organizatia Nationala Cercetasii Romanei
6	SLSK	Slovensky Skauting
6	ZTS	Zveza tabornikov Slovenije
7	ZSKSS	Zveza slovenskih katoliških skavtov in skavtinj
8	WOSM	World Organization of Scout Movement
9	WAGGGS	World Association of Girl Guides and Girl Scouts

KAZALO SLIK, TABEL IN GRAFOV

Slike

št.	naslov	stran
1	Vrednote, ki nadgrajujejo temeljna načela ZTS	20
2	Skavtska metoda v odnosu do mladih in do vodnikov	21
3	Organizacijska struktura ZTS	24
4	Organizacijska struktura rodu	30
5	Kaj je vod?	31
6	Spol anketiranih	43
7	Dosežena stopnja izobrazbe anketiranih	43
8	Interesna področja	47
9	Koliko časa nameniš prostovoljnemu delu v okviru taborniške organizacije?	49
10	Na kateri ravni trenutno opravljaš funkcijo?	49

Tabele

št.	naslov	stran
1	Struktura članstva v ZTS	23
2	Območja ZTS	28
3	Starostna struktura in delež prostovoljcev v ZTS	33
4	Okolje	45

Grafi

št.	naslov	stran
1	Letnica rojstva	42
2	Trenutni status	44
3	Stanovanje	44
4	Vir dohodkov	45
5	Višina dohodka	46
6	Članstvo v društvu/organizaciji	47
7	Zakaj si včlanjen/a v taborniško organizacijo?	48
8	Koliko časa nameravaš še aktivno sodelovati v taborniški organizaciji?	50
9	Čas na teden namenjen delu v taborniški organizaciji glede na trenutni status	52
10	Raven opravljanja funkcije glede na spol	53
11	Delovanje v taborniški organizaciji v prihodnosti glede na izobrazbo	54
12	Včlanjenost v drugo društvo glede na stanovanje	55
13	Čas na teden namenjen delu v taborniški organizaciji glede na stanovanje	57
14	Interesna področja glede na višino dohodkov	58

1. UVOD

V vseh državah, tako revnih kot bogatih so značilni pojavi marginalizacije, revščine in neenakosti. Posamezniki in skupine državljanov se vse bolj zavedajo svoje socialne odgovornosti ter se organizirajo v združenja, znotraj katerih lahko sodelujejo pri uravnavanju življenja v svoji skupnosti. Prostovoljci pa lahko delujejo tudi neorganizirano, v neformalnih skupinah, posamezno ipd.. Prevzemajo pobude za razvijanje bolj pravične in bolj enakopravne družbe. Organizacije in prostovoljci predstavljajo pri tem izredne vire človeških energij, zamisli in sposobnosti. V državah različnih sistemov je očitno, da je sodelovanje med organizacijami civilne družbe, kamor sodijo tudi prostovoljske organizacije in državo, osnova za izboljševanje kakovosti življenja ljudi. Kriza državne blaginje je že večkrat pokazala, da država ne zmore poskrbeti za vse in da je nujno poiskati nove socialne vire zunaj državnih institucij. V takšnih razmerah pa je tudi za posameznike pomembno, da imajo skozi prostovoljno delo kot višjo obliko vključenosti v družbena dogajanja, možnost za prispevanje v dobro skupnosti. Prostovoljno delo je tako komplementarno dopolnilo strokovnemu delu in družbeni organiziranosti. Prostovoljstvo prispeva k bolj povezani, bolj stabilni in uspešnejši družbi.

Prostovoljno delo v Sloveniji ima že dolgo tradicijo in pomeni tudi danes nepogrešljivo dejavnost za pomoč ljudem v stiskah, za izboljšanje njihovega vsakdanjega življenja in za bolj kvalitetno preživljanje prostega časa. Pri tem je potrebno omeniti dolgo tradicijo gasilskega prostovoljstva, društev upokojencev, društev prijateljev mladine, tabornikov, Rdečega križa, organizacij za samopomoč ter drugih humanitarnih, kulturnih in športnih organizacij. V letu 1996 je bil organiziran tudi 1. slovenski kongres prostovoljcev (v letih 1999, 2001, 2003 še naslednji). Več organizacij se na zelo širokem področju ukvarja izključno s prostovoljnim delom, usposabljanjem in posredovanjem prostovoljcev tako v državi, kot za delo v tujini. S prostovoljnim delom se pri nas ukvarja tudi vedno več strokovnjakov, katerih strokovna obravnava prostovoljstva pomeni pomemben prispevek k strokovni literaturi, ki nastaja na tem področju in izboljšanja samega dela prostovoljcev in prostovoljnih organizacij.

Naslov diplomskega dela je MLADI PROSTOVOLJCI V ZVEZI TABORNIKOV SLOVENIJE. Tema je zanimiva predvsem zato, ker se tudi sama vključena v prostovoljno delo Zveze tabornikov Slovenije in želim ustvariti strokovni pogled na prostovoljce in prostovoljno delo, ki ga mladi opravljamo v tej organizaciji. Do sedaj še ni bilo narejene takšne študije, ki pa je po mojem mnenju potrebna v polju strokovnega raziskovanja prostovoljnega dela kot tudi za samo organizacijo.

Nadalje je povod za izbiro teme tudi ta, da mladinsko prostovoljno delo ni uradno definirano in zanj še ni pravne podlage oz. je Zakon o prostovoljnem delu v republiki Sloveniji še v nastajanju. Mladi (od 15 do 29 let) imajo kot družbena skupina posebno mesto, ker imajo značilnosti, ki jih opredeljujejo in so posebne prav za njih. Zato mislim, da bi morali imeti mladi prostovoljci mesto v zakonodaji o prostovoljnem delu in v organizacijah, kjer delujejo in delajo. Oziroma kot pravi Anica Mikuš Kos, da je »v obdobju, katerega živimo, prostovoljno delo mladih večkratno pomembno. Poleg tega, da predstavlja vir človeških energij za pomoč skupinam s posebnimi potrebami, je to tudi izkustveni način vzgoje mladih za aktivno državljansko vzgojo in za prispevek k razvoju skrbeče družbe.« (Mikuš Kos 1998: 10). Družbeno skupino mladih bom v diplomski nalogi tudi posebej raziskala oz. bolj natančno definirala mlade prostovoljce v Zvezi tabornikov Slovenije in utemeljila, zakaj jim to posebno mesto in obravnava tudi pripada.

Prav tako ob prebiranju strokovne literature ugotavljam, da taborništvo oz. skavtstvo ni posebej definirano, omenjeno in uvrščeno med prostovoljne dejavnosti. V diplomskem delu želim to dejavnost pravilno umestiti v polje prostovoljnega dela.

2. METODOLOŠKI OKVIR

2.1. OPREDELITEV PREDMETA PREUČEVANJA

V diplomski nalogi sta predmeta preučevanja dva. Prvi je nacionalna skavtska organizacija Zveza tabornikov Slovenije. Organizacijo bom opredelila kot zasebno neprofitno-volontersko organizacijo, predstavila njeno delovanje, strukturo, poslanstvo in načela. Prav tako bom ZTS primerjala s petimi nacionalnimi skavtskimi organizacijami Hrvaške, Madžarske, Češke, Slovaške, Poljske in Romunije.

Drugi predmet preučevanja so mladi prostovoljci v ZTS. Zanimalo me je njihovo socialno, družinsko, finančno, interesno ipd., ozadje, vzroki za njihovo delovanje in interes v organizaciji. Za potrebe preučevanja sem opravila anketno raziskavo.

2.2. CILJI PREUČEVANJA

Cilji diplomskega dela so naslednji: predstaviti nacionalno skavtsko organizacijo Zvezo tabornikov Slovenije, njeno delovanje in predstaviti ZTS kot zasebno neprofitno volontersko organizacijo; primerjati ZTS s petimi drugimi nacionalnimi skavtskimi organizacijami, ki se nahajajo v jugo-vzhodni evropski skavtski regiji. Nadalje je cilj diplomskega dela preučiti, kdo so mladi prostovoljci v omenjeni organizaciji, kakšno socialno skupino tvorijo, kakšna so njihova ozadja in ugotoviti gibanja prostovoljcev (v katerem obdobju so najbolj aktivni, kakšni so razlogi za njihovo delovanje ipd.).

2.3. UPORABLJENA METODOLOGIJA

Pri pisanju diplomskega dela o prostovoljni organizaciji in prostovoljcih, ki delujejo v njej, sta bili kot osnovna metodološka pristopa uporabljena analiza vsebine pisnih virov in analiza podatkov pridobljenih z anketno raziskavo. Uporabila sem tako analizo primarnih kot tudi sekundarnih pisnih virov. S to metodo sem lahko preučila posamezne knjige, članke, raziskovalna dela in dokumente ter tako prišla do podatkov,

ki so bili pomembni za preučevanje moje problematike. Pri tem sem si poleg pisnih virov pomagala tudi z elektronskimi viri.

Kot že zgoraj omenjeno, sem opravila tudi anketno raziskavo med prostovoljci v ZTS. Pridobljene podatke sem analizirala z SPSS programom. Le-te sem nato ustrezno interpretirala ter potrdila oz. ovrgla spodnje teze. Za potrebe primerjave ZTS še z drugimi nacionalnimi skavtskimi organizacijami iz drugih držav, sem pripravila krajši vprašalnik. Dobljene podatke sem nato ustrezno primerjala med seboj.

2.4. TEZE

V empiričnem delu diplomske naloge se bom ukvarjala z vprašanjem, kdo so mladi prostovoljci – kje živijo, kakšno izobrazbo imajo, kakšni so njihovi dohodki, za kaj se še zanimajo poleg taborništva, ali so včlanjeni se v katera druga društva, koliko časa namenijo prostovoljnemu delu, na kateri ravni delujejo... Za potrebe analize sem izdelala vprašalnik, katerega sem poslala 87 mladim prostovoljcem v Zvezi tabornikov Slovenije. Število predstavlja 10% vseh mladih prostovoljcev, starih od 15 do 29 let, ki delujejo v tej organizaciji.

Teze pa so naslednje:

1. Med prostovoljci, ki opravljajo prostovoljno delo več kot 5 ur tedensko, je delež dijakov v primerjavi z deležem prostovoljcev študentov in zaposlenih, najmanjši.
2. Med prostovoljci, ki delujejo na lokalni ravni, je delež prostovoljk večji od deleža prostovoljcev.
3. Med prostovoljci, ki v ZTS ostanejo manj kot 1 leto, je delež tisti z višjo, višjo in univerzitetno izobrazbo, največji.
4. Delež prostovoljcev, ki so poleg vključenosti v ZTS vključeni še v najmanj eno društvo, je največji med tistimi prostovoljci, ki živijo pri starših.
5. Med prostovoljci, ki opravijo v ZTS manj kot 2 uri dela na teden je delež tistih, ki živijo pri starših, največji.

6. Delež prostovoljcev, ki se ukvarjajo s tremi interesnimi dejavnostmi hkrati, je največji med prostovoljci, ki imajo mesečne dohodke višje od 200.000 SIT.

2.5. STRUKTURA DELA

V poglavju Zasebne neprofitno-volonterske organizacije je podan teoretski okvir delovanja zasebnih neprofitno – volonterskih organizacij, med katere spada tudi Zveza tabornikov Slovenije. Poglavje Nacionalna skavtska organizacija Zveza tabornikov Slovenije kot zasebna neprofitna – volonterska organizacija obsega umestitev le-te v t.i. tretji sektor, zgodovina, poslanstvo in načela organizacije, opis njenega delovanja, obsega delovanja ter njene strukture. V naslednjem poglavju sledi primerjalna analiza slovenske nacionalne skavtske organizacije z drugimi organizacijami v evropski jugovzhodni skavtski regiji (nacionalne skavtske organizacije Hrvaške, Madžarske, Češke, Slovaške, Poljske in Romunije). Takoj za tem me bo v poglavju Empirična analiza mladih prostovoljcev v Zvezi tabornikov Slovenije zanimala družbena skupina mladih, ki opravljajo prostovoljno delo. Zanimali me bodo predvsem njihovi vzgibi za opravljanje prostovoljnega dela in njihovo ozadje. Podana bo analiza anketne raziskave. V poglavju Zaključek bom podala sklepne ugotovitve, potrdila oz. ovrgla bom postavljene hipoteze in predstavila najpomembnejša dognanja diplomskega dela.

3. ZASEBNE NEPROFITNO – VOLONTERSKE ORGANIZACIJE

Mladi prostovoljci, ki jih analiziram v svojem diplomskem delu, so člani Zveze tabornikov Slovenije. Le-ta je zasebna neprofitna organizacija. Kakšna je taka organizacija in katere so njene temeljne značilnosti, bom pojasnila v nadaljevanju.

Različni avtorji podajajo različne definicije in temeljne značilnosti zasebnih neprofitno – volonterskih organizacij. Kolarič, Črnak-Meglič in Vojnovič (2002:6) pravijo, da so neprofitno – volonterske organizacije zasebne (so institucionalno ločene od države oz. so njihovi ustanovitelji oz. lastniki zasebne fizične in pravne osebe), neprofitne (osnovni smisel njihovega obstoja je v splošne družbene namene), so organizacije (imajo izoblikovano osnovno organizacijsko strukturo in pravila, ki veljajo za vse, ki so vanje vključeni) in so prostovoljne (članstvo v njih ni zakonsko obvezno). Iste avtorice (Kolarič, Črnak-Meglič, Vojnovič 2002:152) pa navajajo še temeljne značilnosti teh entitet: da so majhne, dinamične in nebirokratske – takšne so se sposobne hitro in uspešno prilagajati spreminjajočim se družbenim razmeram, kar je njihova prednost v primerjavi z javnimi/vladnimi organizacijami; njihovi člani so prostovoljci, ki so predani in zaradi te predanosti, so organizacije sposobne bolje zadovoljiti potrebe uporabnikov kot druge organizacije; poleg tega vsebujejo in razvijajo svoje vrednote – med njimi sta najpomembnejši solidarnost in altruizem. Na drugi strani pa nekateri nasprotujejo zgoraj navedenim značilnostim, vendar je tu treba poudariti, da je zelo pomembna značilnost teh organizacij tudi raznovrstnost in je dokazovanje dejanskih značilnosti oz. »mitov« na tem mestu irelevantno in neproduktivno (Kolarič, Črnak-Meglič, Vojnovič 2002:153).

Naslednja prednost teh organizacij izhaja iz njihove pozicije. Ker so zunaj sfere trga in sfere države, zaradi majhnosti in fleksibilnosti ter zaradi sposobnosti, da prevedejo pobude posameznikov v javno oz. v skupno koristne namene, so zasebne neprofitne volonterske organizacije strateško zelo pomemben partner pri iskanju srednje poti v razvoju sodobnih družb. To je srednje poti, ki je ne bi pogojevale zgolj zakonitosti trga in tudi ne samo interesi avtoritet, ki nadzorujejo vzvode oblasti oz. države (Kolarič, Črnak-Meglič, Vojnovič 2002:7).

Nadalje bom umestila zasebne neprofitno-volonterske organizacije v družbeni prostor in opredelila njihove temeljne značilnosti.

Pojem neprofitno delovanje se nanaša na »služenje« splošnemu družbenemu interesu, ki je povsem legitimno operacionaliziran kot javni in kot skupni interes. Organizacije, ki postavijo služenje javnemu in/ali skupnemu interesu kot temeljni cilj/smisel svojega obstoja in delovanja, so neprofitne organizacije. Splošni družbeni interes, operacionaliziran kot javni interes, uresničujejo skozi svoje delovanje tako javne, kot tudi zasebne neprofitne organizacije, medtem ko skupni interes uresničujejo le zasebne neprofitne organizacije (Kolarič, Črnak-Meglič, Vojnovič 2002:12).

»Družbeni prostor« je mogoče razdeliti na štiri sfere oz. socialne rede. To so sfera trga, države, skupnosti in civilne družbe. Sfera civilne družbe je tisti del »družbenega prostora«, ki se nahaja vmes med ostalimi sferami. Dimenzija neprofitnosti razmejuje sfero civilne družbe od sfere trga, dimenzija zasebnosti jo razmejuje od sfere države in dimenzija formalnosti jo razmejuje od sfere skupnosti. Tako so zasebne neprofitne organizacije empirična konkretizacija sfere civilne družbe oz. sfera civilne družbe je tisti del družbe, v katerem so zasebne neprofitne organizacije (Kolarič, Črnak-Meglič, Vojnovič 2002:16-19) .

Zasebne neprofitne organizacije so entitete brez diference specifikke – brez skupnih temeljnih lastnosti. Možnost razvoja zasebnih neprofitnih organizacij je povezana s sposobnostjo kombiniranja logik delovanja in sredstev iz različnih sfer tisto, kar daje tem organizacijam značilno dinamičnost, prilagodljivost, sposobnost eksperimentiranja itn., lastnosti, ki jih odlikujejo v primerjavi z drugimi organizacijami v družbi, tistimi, ki imajo diferenco specifikko (Kolarič, Črnak-Meglič, Vojnovič 2002:22).

Raznovrstnost, kot temeljno značilnost zasebnih neprofitno-volonterskih organizacij, sem omenila že zgoraj in je posledica dejstva, da le-te nimajo diference specifikke. Odvisno od tega, kje v prostoru civilne družbe, se izoblikujejo druge njene značilnosti, in to predvsem način, kako organizacija izvaja svojo dejavnost, način, kako si zagotavlja sredstva pa tudi vsebina dejavnosti oz. vloge, ki jo ima organizacija v družbi. Ravno ta raznovrstnost pa otežuje resno komparativno empirično raziskovanje,

saj tipologija naredi raznovrstnost organizacij le pregledno, klasifikacija pa že obvladljivo (Kolarič, Črnak-Meglič, Vojnovič 2002:29).

Iz napisanega je razvidno, da imajo zasebne neprofitne-volonterske organizacije veliko prednosti v primerjavi z javnimi, profitnimi, profesionalnimi itn., organizacijami. V Sloveniji sta obseg in pomen sicer še majhna, vendar se v njem skriva dovolj potencialov za hiter prihodnji razvoj (Kolarič, Črnak-Meglič, Vojnovič 2002:8).

4. NACIONALNA SKAVTSKA ORGANIZACIJA ZVEZA TABORNIKOV SLOVENIJE KOT ZASEBNO NEPROFITNA - VOLONTERSKA ORGANIZACIJA

V Zvezi tabornikov Slovenije se izvaja organizirano prostovoljno delo, ki se razlikuje od neorganiziranega. Organizirano prostovoljno delo je socialna tvorba, v kateri ljudje dobre volje, na osnovi svobodne odločitve, delujejo v korist sočloveka, skupine ali širše skupnosti. Danes organizirano prostovoljno delo ne pomeni le neposredne pomoči človeku ali skupni v stiski. Vključuje tudi civilno pobudo, zagovorništvo in socialno akcijo. (Mikuš Kos 1998:13). Njeni člani pa so prostovoljci. Zato je ZTS prostovoljna oz. volonterska organizacija. Nadalje je zasebna, ker je institucionalno ločena od države in je zasebna pravna oseba, ki jo zastopa starešina (Zveza tabornikov Slovenije, http://gradivo.rutka.net/dokumenti/data/statut_zts.doc). Je tudi neprofitna, ker služi splošnemu družbenemu interesu. Njen namen je namreč prispevati k razvoju mladih ljudi, doseganju njihovih polnih telesnih, intelektualnih, socialnih in duhovnih sposobnosti kot posameznikov, kot odgovornih državljanov in članov svoje lokalne, državne in mednarodne skupnosti (Zveza tabornikov Slovenije, http://gradivo.rutka.net/dokumenti/data/statut_zts.doc). Je pa tudi organizacija, saj ima oblikovano organizacijsko strukturo in pravila oz. zakone.

4.1. ZGODOVINA

Ernest Thompson Seton – naravoslovec, popotnik, pisatelj in slikar, je na svoji farmi v New Forku v Ameriki leta 1902 pripravil taborjenje za 42 dečkov iz soseščine. Lord Robert Baden Powell – vojak, pa je leta 1907 na Brownsea Islandu organiziral prvi skavtski tabor, ki se šteje za začetek skavtske organizacije. O svojih življenjskih dognanjih in izkušnjah pri delu z mladino sta si dopisovala, se pogovarjala na srečanjih in sodelovala. Seton je bil celo prvi načelnik ameriških skavtov. Zaradi svojega mirovniškega prepričanja se je kasneje odločil za svojo pot in razvil gozdovniško

organizacijo. Ni naključje, da imata obe gibanji isti namen: vzgojo mladega človeka v dobrega državljana s pomočjo spoznanj, ki jih skupaj z vrstniki odkriva v naravi.

(Zveza tabornikov Slovenije,

<http://gradivo.rutka.net/dokumenti/kategorija.php?ime=skavtstvo&podkategorija=zgodovina>).

Pred več kot osemdesetimi leti sta bili v Sloveniji dve, današnji taborniški organizaciji sorodni združbi: gozdovniška in skavtska. Prva je nastala po zgledu načel Ernesta Thompsona Setona, druga po vzoru lorda Baden Powella. Oba sta močno zaznamovala gibanje že v začetku 20. stoletja.

Leta 1913 je kranjski deželni predsednik poslal na Dunaj Pavla Kunavra, da se seznaní s skavtskim gibanjem in ga prenese na Kranjsko. Kunaver je dunajske skavte ocenil za preveč vojaške in je ustanavljanje skavtske organizacije odsvetoval. Prve skavtske skupine so v Sloveniji začele nastajati že leta 1921. Formalno pa so skavti na Slovenskem nastali leta 1922 po jugoslovanskem vsesokolskem zletu, kjer se je skupina dijakov Klasične gimnazije v Ljubljani odločila, da ustanovi svojo lastno skavtsko organizacijo. S postavitvijo tabora pod Cekinovim gradom v Tivoliju, so pritegnili zanimanje Ljubljančanov. Leta 1923 se je zgodil prvi skavtski tabor na Slovenskem. V Kamniški Bistrici je taborilo 30 skavtov in 10 skavtinj. Pred začetkom druge svetovne vojne se je skavtstvo razširilo po vsej Sloveniji. Osrednji skavtski ideal so bila dobra dela soljudem, ki so jih skavtom nalagali viteški in skavtski zakoni. Slovenski skavtje so navdušili tudi Pavla Kunaverja, tako da se je iz nasprotnika skavtstva prelevil v prvega starešino organizacije (Zveza tabornikov Slovenije, <http://gradivo.rutka.net/dokumenti/kategorija.php?ime=skavtstvo&podkategorija=zgodovina>).

Po drugi svetovni vojni, 22. aprila 1951, so predvojni gozdovniki in skavtje skupaj ustanovili novo organizacijo - Zvezo tabornikov Slovenije (ZTS), ki je prevzela večino skavtskih in gozdovniških prvin. Leta 1953 se je rodila Jugoslovanska izvidniška organizacija. ZTS se ji je pridružila, toda ohranila mnoge podrobnosti - svojevrsten program, naziv tabornik, znak itd. Osnovni cilj organizacije je bil in je še vzgoja članov, saj je organizacija delovala kot del vzgoje, ki jo otroku nudita šola in dom. Leta 1989 se je pričela ZTS notranje preoblikovati in se vračati k izvornim idejam taborništva. Leta

1991 je po osamosvojitvi Slovenije ZTS zapustila Jugoslovansko izvidniško zvezo in nadaljevala popolno preobrazbo v sodobno skavtsko organizacijo. Leta 1994 je Zveza tabornikov Slovenije kot državna skavtska organizacija postala članica Svetovne organizacije skavtskega gibanja (World Organisation of Scout Movement - WOSM), ugledne organizacije s 25 milijoni članov in članic v več kot 200 državah (Zveza tabornikov Slovenije, <http://gradivo.rutka.net/dokumenti/kategorija.php?ime=skavtstvo&podkategorija=zgodovina>).

Ko se je WOSM v začetku devetdesetih hotel razširil na Balkan, je imel v Sloveniji na izbiro dve organizaciji: Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov (ZSKSS) in Zvezo tabornikov Slovenije (ZTS). Ob upoštevanju pravila ena država – ena nacionalna skavtska organizacija, se je moral odločiti za eno od obeh organizacij. Vrstili so se sestanki in sestajale so se komisije, ki so preučevale programe in natančno spremljale delo ter razvoj tako ZTS kakor tudi ZSKSS. Po nekajletnem opazovanju, posvetovanjih in tehtnem preudarku se je Svetovni skavtski komite odločil in leta 1994 Svetovni skavtski konferenci – najvišjemu organu WOSM-a – predlagal, da sprejme v svoje vrste kot nacionalno skavtsko organizacijo Zvezo tabornikov Slovenije. Glasovanje se je 15. septembra 1994 končalo s priznanjem Zveze tabornikov Slovenije, ki je do leta 1997 zagotavljala pravice iz članstva tudi zainteresiranim članom ZSKSS. Leto prej se je Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov pridružilo Svetovnemu združenju vodnic in skavtinj (World Association of the Girl Guides and Girl Scouts – WAGGGS), kar je svetovni komite WOSM ocenil za nasprotovanje njegovi politiki in se odločil za prekinitve sodelovanja (Zveza tabornikov Slovenije, <http://zts.org>).

Danes Zveza tabornikov Slovenije šteje več kot 5.000 aktivnih članov organiziranih v vode, klube, družine in rodove. V desetih območnih organizacijah pa deluje 85 rodov.

4.2. POSLANSTVO

Zveza tabornikov Slovenije (ZTS) ima, kot del svetovnega skavtskega gibanja, enak namene in cilje – poslanstvo kot ostale članice svetovne organizacije skavtskega gibanja (WOSM).

Danes se v Zvezi tabornikov Slovenije najbolj poudarja neformalno izobraževanje, ki ga je WOSM s sprejetjem Izjave o poslanstvu vpletel v svetovno skavtstvo. Izjava o poslanstvu ponuja odgovor na vprašanje, kaj je potrebno storiti, da organizacija doseže zadane cilje.

Poslanstvo skavtstva je prispevati k vzgoji mladih s pomočjo vrednostnega sistema, ki sloni na skavtski prisegi in zakonih in tako pomagati graditi boljši svet, kjer se lahko ljudje polno uresničijo kot posamezniki in tvorno delujejo v družbi. To bo organizacija dosegla tako, da bo:

- mlade v celotnem obdobju njihovega oblikovanja vključevala v neformalni vzgojni proces;
- uporabljala svojstveno metodo, kjer je vsak posameznik glavni dejavnik svojega razvoja v samostojno, solidarno, odgovorno in angažirano osebo;
- pomagala mladim zgraditi vrednostni sistem, ki temelji na duhovnih, družbenih in osebnih načelih izraženih v skavtski prisegi in zakonih¹.

Poslanstvo, enotno za vse organizacije v svetu, uresničuje ZTS v programih za mlade. Ti sledijo temeljnemu vzgojnemu cilju, ki je prilagojen potrebam slovenske družbe in se opira na skupne vrednote.

Skavtsko gibanje je definirano kot prostovoljno, nepolitično, vzgojno gibanje mladih ljudi, odprto vsem, ne glede na njihovo poreklo, raso ali versko prepričanje in skladno z namenom, načeli in metodo, ki jih je zasnoval ustanovitelj Robert Baden – Powell (Svetovna skavtska organizacija 1995:4).

¹ Besedilo poslanstva je sprejela 21. svetovna konferenca WOSM – a v Durbanu, julija 1999.

Da bo lahko skavtstvo uresničilo svoje poslanstvo, mora zagotoviti, da bo to, kar nudi mladim, odražalo njihove potrebe, da bo kot neformalno vzgojno gibanje dajalo svojevrsten prispevek k celostnemu razvoju mladostnikov, da si bo prizadevalo omogočati članstvo tudi mlajšim članom družbe, da bo pritegnilo in zadržalo odrasle, da bo dopolnjevalo tudi druge socializacijske dejavnike (šola, družina, verske institucije), ne da bi pri tem izpodrivalo njihove napore, da partnerstvo z drugimi ustanovami temelji na spoštovanju neodvisnosti skavtstva in da si vsi deli WOSM-a prizadevajo okrepiti mednarodno enotnost gibanja (Okorn 2001:20).

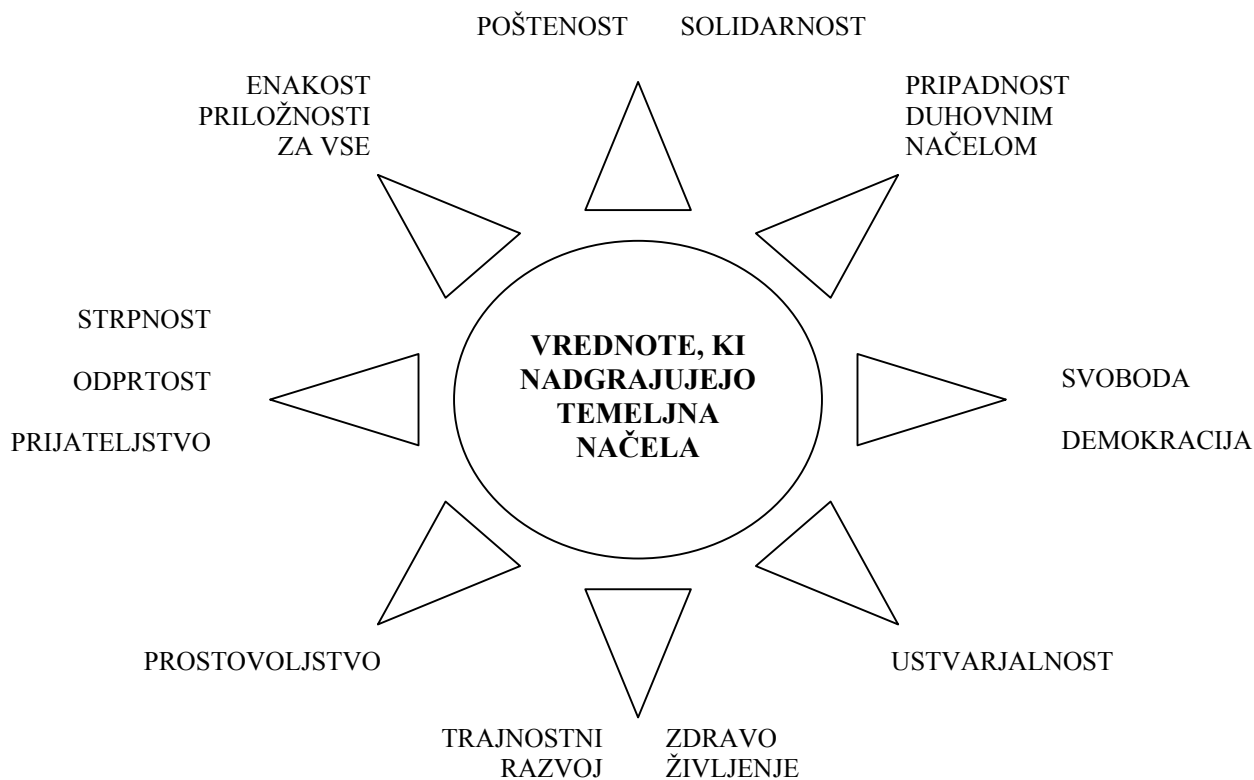
4.3. TEMELJNA NAČELA ZVEZE TABORNIKOV SLOVENIJE

V Zvezi tabornikov Slovenije vzgoja temelji na vrednotah. Pomembno je, da izpopolnjevanje zajema vse vrednote in ne le posamezne, kajti šele prepletenost vseh vrednot zagotavlja celovitost. Njen bistven del so temeljna načela, prepričanja in zakoni, skupni vsem skavtom.

Temeljna načela poudarjajo skladen osebni razvoj: telesni, čustveni, socialni, intelektualni in duhovni, ki sloni na samozaupanju in samozavedanju in se izražajo v:

- dolžnosti za duhovni razvoj (sprejemanje duhovnih vrednot življenja, vdanost duhovnim načelom in nenehno iskanje svoje poti);
- dolžnosti za družbeni razvoj (aktivno vključevanje v družbene probleme, prostovoljstvo, domoljubje, pozitiven odnos do drugih, spoštovanje moralnih kvalitet človeka in njegovih pravic, razvijanje razumevanja med mladimi in zavedanje pomembnosti narave – varovanje njene raznolikosti);
- dolžnosti za svoj osebni razvoj (vsak posameznik je sam odgovoren za svoj osebni razvoj in zato se vzpodbuja njegovo samoodgovornost, pozitiven odnos do sebe, permanentno pridobivanje znanja, spretnosti in navad potrebnih za celosten osebni razvoj (Okorn 2001:21-22).

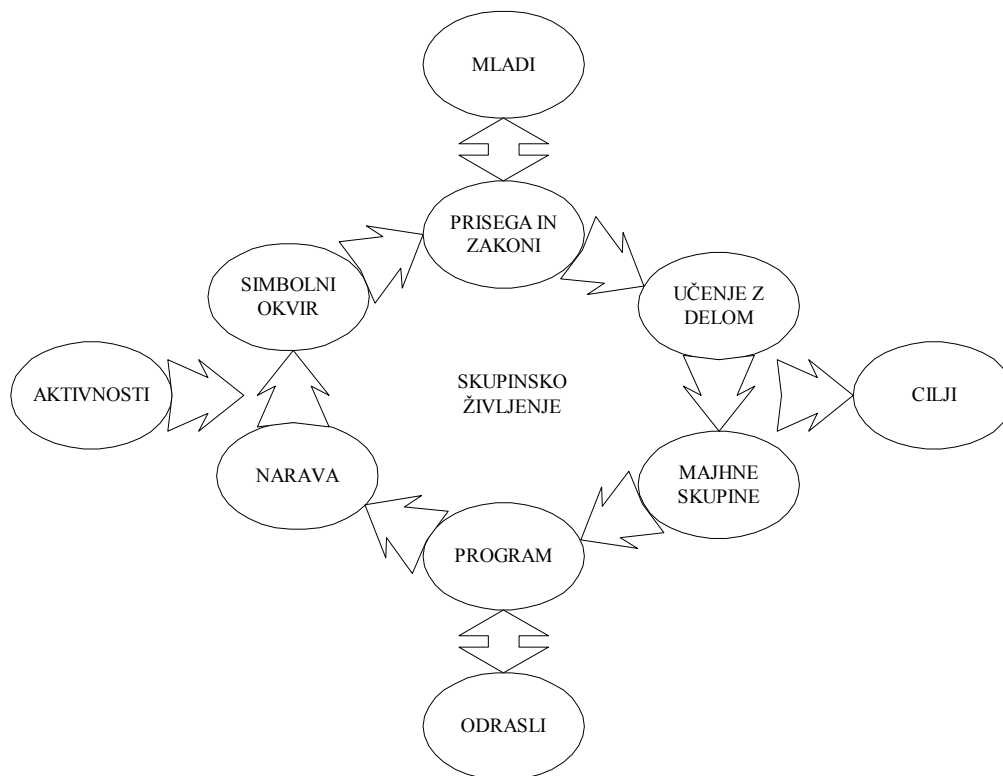
Ta temeljna načela so zajeta v taborniški prisegi in zakonih in so vzpodbuda ter ideali h katerim težijo mladi člani. Za odrasle voditelje v organizaciji so temeljno pravilo ravnanja in obveza, ki jih označuje kot voditelje.

Slika 1: Vrednote, ki nadgrajujejo temeljna načela v ZTS

4.4. SKAVTSKA METODA

Metoda je uporabljeno sredstvo za doseganje vzgojnih ciljev. Pomembna je uporaba več metod hkrati, katere se med seboj prepletajo.

Slika 2: Skavtska metoda v odnosu do mladih in do vodnikov

Taborniška - skavtska metoda je definirana kot sistem progresivnega samoizobraževanja in samovzgoje preko:

- Prisege in zakonov, ki so moralni kodeks, utemeljen na skavtskih načelih, s katerimi se vsak posameznik po svoji volji obveže in sprejme, ob navzočnosti sebi enakih, odgovornost, da bo ostal zvest dani besedi. Zato torej predstavljajo osnovni del taborniške metode.
- Učenja z delom, ki ni le teoretično podajanja znanja, temveč je učenje rezultat praktične izkušnje posameznika na določenem področju. Posameznik odkriva svoje sposobnosti z aktivno vključenostjo v projekte, dejavnosti, z opazovanjem in preizkušanjem v resničnih izzivih in se s tem uči na napakah.

- Članstva v majhnih skupinah (npr. vod): delo v majhnih skupinah nudi priložnost mladim, ob pomoči odraslih, da postopno odkrivajo in sprejemajo odgovornosti in jih uči samoobvladovanja. To olajšuje razvoj značaja mladih in jim omogoči, da pridobijo kompetentnost, samozavest, zanesljivost in sposobnosti za sodelovanje, timsko delo in vodenje.
- Stopnjevanega in stimulativenega programa, ki mora biti zasnovan na progresivno–stopnjevani način, da bi lahko zadovoljili potrebi po postopnem, usklajenem razvoju posameznika. Seveda pa mora biti tudi stimulativen, tako da je privlačen za tiste, katerim je namenjen. Zato mora biti program kombinacija različnih aktivnosti, ki temeljijo na interesih udeležencev, spoznavanju domovine, kulturnega izročila, vključujoč igre, uporabne veščine in služenje skupnosti ter se odvijajo predvsem na prostem.
- Narave: narava in življenje na prostem sta idealen okvir za izvajanje programa glede na starost udeležencev od igre preko dogodivščine do izziva. Narava je s svojo kompleksnostjo in duhovno razsežnostjo idealno okolje za celosten razvoj mladega človeka. Zavedanje narave in upoštevanje naravnih zakonov se razvije v delovanje v skladu z njimi – v dejavno varstvo okolja.
- Simbolnega okvira, ki je nabor simbolov za posamezno starostno skupino in pomaga razvijati domišljijo, dogodivščino, ustvarjalnost in inventivnost, poveča občutek pripadnosti skupini, pomaga posamezniku razumeti vrednote in vzpodbuja njihov razvoj.

Taborniška metoda postane celovita šele z uporabo vseh šestih elementov in jo razumemo kot združeno in prepleteno celoto (Okorn 2001: 26-27).

4.5. STUKTURA ČLANSTVA V ZTS

Članstvo v Zvezi tabornikov Slovenije je organizirano v starostne kategorije. Murni so predšolski otroci, stari do 7 let in nosijo rumene rutice. Medvedki in čebelice so stari od 7 do 12 let in jih prepoznamo po rdečih ruticah z rumenim robom. Otroci, stari od 12 do 15 let so gozdovniki in gozdovnice, nosijo pa zelene rutice z rumenim robom. Najstarejši taborniki, ki še delujejo po programu so popotniki in popotnice, stari so od 16 do 21 let, nosijo pa modre rutice z rumenim robom. Taborniki, ki so starejši od 21 let, so v starostni kategoriji grče, nosijo vijolične rutice in naj bi pridobljeno znanje vračali organizaciji in njenim članom (Zveza tabornikov Slovenije, http://gradivo.rutka.net/dokumenti/data/statut_zts.doc).

naziv	starost	število	delež v cel.članstvu
murni	do 7 let	302	6%
medvedki in čebelice	7 do 12 let	2 106	40%
gozdovniki in gozdovnice	12 do 15 let	1 420	26%
popotniki in popotnice	16 do 21 let	743	13%
grče	21 let in ...	983	15%
zaposleni		4	
skupaj		5 256	100%

Tabela 1: Struktura članstva v ZTS
Vir: ZTS, stanje december 2003

4.6. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA ZTS

Slika 3: Organizacijska struktura Zveze tabornikov Slovenije

4.6.1. Organi Zveze tabornikov Slovenije in njihove pristojnosti

a) Skupščina

Skupščina se sestavlja vsake tri leta in jo sestavljajo: starešina ZTS, člani izvršnega odbora ZTS, člani nadzornega odbora ZTS, člani častnega razsodišča ZTS, pomočniki načelnika za program, starešine in načelniki območne organizacije ZTS in starešine ter načelniki rodov. Skupščina sprejema statute, pravilnike, program dela, razpravlja o finančno materialnem poslovanju ZTS ipd.. (Zveza tabornikov Slovenije, http://gradivo.rutka.net/dokumenti/data/statut_zts.doc).

b) Starešinstvo

Starešinstvo se sestaja vsaj dvakrat letno in ga sestavljajo: starešina ZTS, člani izvršnega odbora ZTS, člani nadzornega odbora ZTS, pomočniki načelnika za program, starešine in načelniki območne organizacije ZTS ter po en predstavnik veje PP iz vsakega območja. Starešinstvo med zasedanji skupščine opravlja vse naloge skupščine razen nalog od številke 1 do vključno številke 4, kar pomeni, da ima skoraj enake pristojnosti kot skupščina ZTS (Zveza tabornikov Slovenije, http://gradivo.rutka.net/dokumenti/data/statut_zts.doc).

c) Izvršni odbor (IO)

Izvršni odbor se sestaja dvakrat mesečno in ga sestavljajo: načelnik ZTS, načelnik za program, načelnik za vzgojo in izobraževanje, načelnik za mednarodno dejavnost, načelnik za finančno – materialno poslovanje, načelnik za odnose z javnostmi in največ trije drugi voljeni člani. V izvršnem odboru lahko, brez glasovalne pravice, sodeluje tudi starešina ZTS in pomočniki načelnika za program. Izvršni odbor je izvršilni organ ZTS in vodi delo ZTS v skladu s sprejetim programom (Zveza tabornikov Slovenije, http://gradivo.rutka.net/dokumenti/data/statut_zts.doc).

d) Nadzorni odbor (NO)

Nadzorni odbor ima 3 člane, njegove pristojnosti so, da spremlja delo IO ZTS, nadzira finančno materialno poslovanje, ukrepa po ugotovljenih nepravilnostih, za svoje delo pa je odgovoren skupščini (Zveza tabornikov Slovenije, http://gradivo.rutka.net/dokumenti/data/statut_zts.doc).

e) Častno razsodišče (ČR)

Častno razsodišče ima 5 članov, njegove naloge so naslednje: odločati o sporih, ki izvirajo iz izvrševanja pravic in obveznosti članov ter v zvezi z dejavnostjo, delovati po postopkih, ki jih opredeljuje pravilnik o disciplinskem postopku, odgovoren je skupščini ZTS (Zveza tabornikov Slovenije, http://gradivo.rutka.net/dokumenti/data/statut_zts.doc).

4.6.2. Območne organizacije Zveze tabornikov Slovenije (OO ZTS)

Obljubljansko območje	Celjsko zasavsko območje
Dolenjsko posavsko območje	Mariborsko območje
Pomursko območje	Severno primorsko območje
Južno primorsko območje	Koroško območje
Gorenjsko območje	Mestna zveza tabornikov Ljubljane

Tabela 2: Območja ZTS

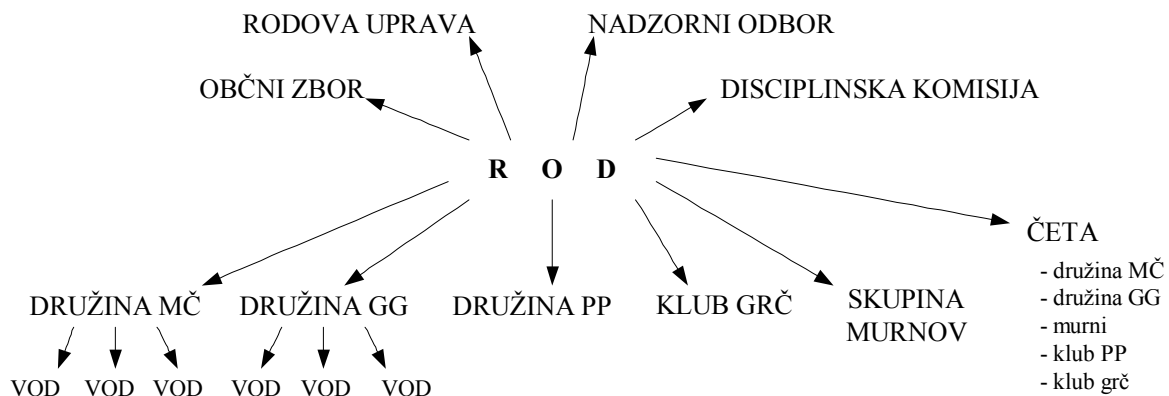
Območno organizacijo ustanovi ali ukine skupščina (starešinstvo) s sklepom. OO ZTS povezuje rodove na določenem območju in je vezni član med ZTS in rodovi. Starešinstvo OO ZTS sestavljajo starešina, ki predstavlja in zastopa območno organizacijo in načelnik območja, starešine in načelniki rodov ter pomočniki načelnika območja (za program in za vzgojo in izobraževanje). Posebnost je Mestna zveza tabornikov Ljubljane, ki je po določenih statuta ZTS območna organizacija, obenem pa je tudi samostojna pravna oseba ustanovljena po določenih zakona o društvih. Mandat organov traja dve leti, lahko pa so ponovno izvoljeni. Pristojnosti, ki jih imajo območne organizacije ZTS, so zlasti naslednje: spremljanje in usklajevanje delo rodov ter organiziranje in vodenje območnih organizacij (Zveza tabornikov Slovenije, http://gradivo.rutka.net/dokumenti/data/statut_zts.doc).

OBČINSKO ORGANIZACIJO oz. **ZVEZO TABORNIKOV OBČINE** statut ZTS dopušča kot eno izmed oblik povezovanja rodov. Z uvedbo sedanje lokalne samouprave (nove občine) je precej izgubila na pomenu. Smiselna je zlasti v večjih mestih, kjer deluje več rodov (npr. Kranj) in deluje po enakih principih kot območne organizacije ZTS (Zveza tabornikov Slovenije, http://gradivo.rutka.net/dokumenti/data/statut_zts.doc).

4.6.3. Rod in njegovo delovanje

Rod je samostojna pravna oseba, ki jo zastopa in predstavlja starešina (Društvo tabornikov Rod skalnih taborov Domžale 1997: 1). Organi rodu so:

- a) **Občni zbor** je najvišji organ rodu, ki ga sestavljajo člani rodove uprave, člani nadzornega odbora, člani disciplinske komisije in določeno število predstavnikov družin. Sestaja se vsaj enkrat letno in sprejema in spreminja pravila rodu, voli člane rodove uprave, nadzornega odbora in disciplinske komisije, sprejema letni program dela in finančni načrt, potrjuje letno poročila, ipd (Društvo tabornikov Rod skalnih taborov Domžale 1997: 1).
- b) **Rodovo upravo** sestavljajo: starešina in načelnik rodu, starešine in načelniki družin, blagajnik, tajnik, gospodar, propagandist in še do trije voljeni člani rodove uprave. Rodova uprava vodi delo rodu med dvema občnima zboroma in skrbi za finančno – materialno poslovanje, vodi evidenco članov, obravnava in potrjuje letni program akcij, obravnava in razrešuje spore, ipd (Društvo tabornikov Rod skalnih taborov Domžale 1997: 1).
- c) **Načelnik** rodu je polnoleten inštruktor I. stopnje, ki koordinira delo načelnikov družin, planira, vodi izvajanje vzgojnega programa, skrbi za vzgojo in izobraževanje vodnikov, sodeluje s starši in odgovarja občnemu zboru (Društvo tabornikov Rod skalnih taborov Domžale 1997: 1).
- d) **Starešina** je obvezno polnoletna oseba, ki vodi in koordinira delo rodove uprave, ima pregled nad finančno – materialnem poslovanju, sodeluje s starši, je odgovoren za zakonito delovanje in odgovarja občnemu zboru (Društvo tabornikov Rod skalnih taborov Domžale 1997: 1).
- e) **Nadzorni odbor** nadzoruje finančno – materialno poslovanje in ima tri člane (Društvo tabornikov Rod skalnih taborov Domžale 1997: 1).
- f) **Disciplinska komisija** obravnava in odloča o disciplinski prekrških in šteje tri člane (Društvo tabornikov Rod skalnih taborov Domžale 1997: 3).

Slika 4: Organizacijska struktura rodu

Člani rodu se organizirajo po starosti in interesu v delovne enote, v kateri izvajajo program in uresničujejo statutarne pravice ter dolžnosti. Rod lahko ustanovi naslednje organizacijske enote, ki delujejo v skladu s pravili in nimajo statusa pravne osebe (Društvo tabornikov Rod skalnih taborov Domžale 1997: 5):

- a) **skupine murnov** so predšolski otroci in so prepoznavni po rumenih ruticah;
- b) **vodi medvedkov in čebelic (MČ)**, ki so stari od 7 do 11 let in nosijo rdeče rutice z rumenim robom, in pa **vodi gozdovnikov in gozdovnic (GG)**, ki so stari od 11 do 15 let, okoli vratu pa imajo zelene rutice z rumenim robom;
- c) **družine MČ in GG**;
- d) **klubi popotnikov in popotnic (PP)**, ki so stari od 15 do 21 let in nosijo modre rutice z rumenim robom ter **grče**, ki so stare nad 21 let in jih prepoznamo po vijoličastih ruticah;
- e) **čete**.

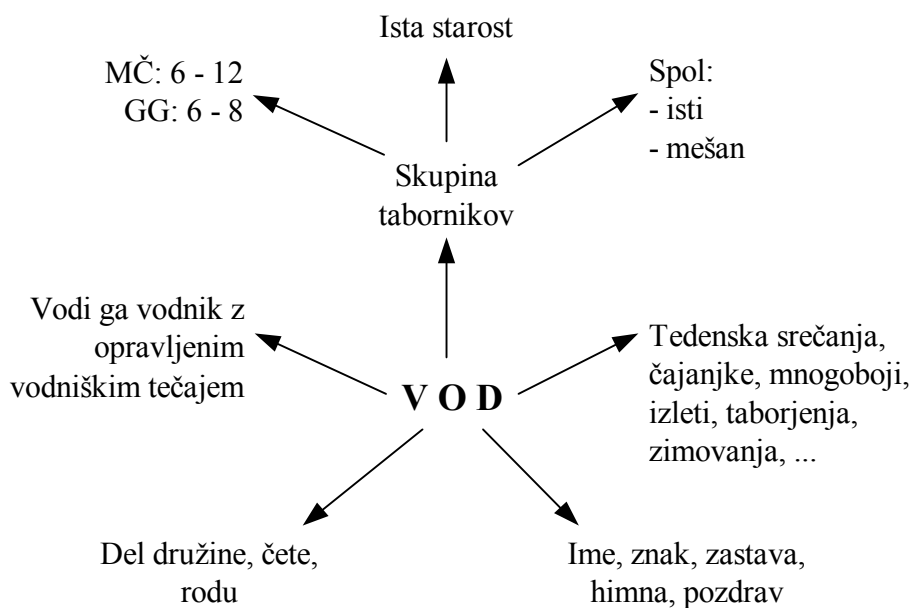
4.6.3.1. Skupina murnov

Skupina je delovna enota murnov. Vodi jo vodja skupine, ki mora biti polnoleten in ga določi rodova uprava.

4.6.3.2. Vod

Vod je osnovna delovna enota naše organizacije in je neformalna skupina, ki se loči od formalne skupine predvsem po tem, da nastaja na podlagi prijateljstva in osebnih interesov. Vsi člani vod imajo nekaj skupnega - v našem primeru je to taborništvo. Vod kot manjša skupina ima kar nekaj prednosti:

- sklepajo se trdnejša prijateljstva;
- delo je učinkovitejše;
- vod nastopa kot celota.

Slika 5: Kaj je vod?

4.6.3.3. Družina

Družina je organizacijska enota v rodu ali v četi, ki združuje več vodov, medvedkov in čebelic (MČ) ali gozdovnikov in gozdovnic (GG) skupaj, skrbi za povezavo med vodi in izvaja program organizacije za določeno starostno skupino. Družino vodita načelnik in starešina družine skupaj z vsemi vodniki. Načelnik družine operativno vodi delo družine in mora biti vključen v izobraževanje za pridobitev naslova inštruktor I. stopnje. Starešina družine mora biti polnoleten, svetuje in pomaga načelniku ter je odgovoren za delo družine.

4.6.3.4. Klub

Klub je organizacijska enota popotnikov in popotnic (PP) ali grč. Klub vodi načelnik kluba, ki je nekdo izmed članov kluba, kateri ga tudi predlagajo. Vključen v izobraževanje za pridobitev naslova inštruktor I. stopnje.

4.6.3.5. Četa

Četa je posebna organizacijska enota, ki združuje organizacijske enote različnih starostnih skupin in navadno nastane zaradi krajevne oddaljenosti. Vodita jo starešina in načelnik skupaj z vsemi vodniki. Načelnik čete operativno vodi delo družine in mora biti vključen v izobraževanje za pridobitev naslova inštruktor I. stopnje. Starešina čete mora biti polnoleten, svetuje in pomaga načelniku in je odgovoren za delo čete.

4.7. PROSTOVOLJCI

Prostovoljci v Zvezi tabornikov Slovenije so vsi vodniki, člani rodovih uprav, člani območnih starešinstev, člani nacionalnih organov – skratka taborniški vodje. Za svoje delo ne prejemajo nobenega plačila, stroški so jim povrnjeni minimalno. V pisarni ZTS so štiri zaposleni: tajnik, glavni tajnik, strokovni sodelavec za izobraževanje in strokovni sodelavec za logistiko, založništvo in prodajo.

Največ je prostovoljcev starih od 15 do 24 let, sledijo jim prostovoljci stari od 25 do 34 let. Prostovoljcev starih od 15 do 29 let (ki so tudi zajeti v vzorcu za vprašalnik o mladih prostovoljcih v ZTS) je 870. Starejših prostovoljcev je bolj malo, kar je morda posledica tega, da ZTS sledi tihemu načelu, da je organizacija mladih za mlade.

Starost (v letih)	število	odstotek
55-64	21	2%
45-54	24	2%
35-44	51	5%
25-34	242	24%
15-24	688	67%
skupaj	1026	100%

Tabela 3: Starostna struktura in delež članstva v ZTS
Vir: ZTS, stanje december 2003

5. PRIMERJALNA ANALIZA ZTS IN NACIONALNIH SKAVTSKIH ORGANIZACIJ V JUGO-VZHODNI EVROPSKI SKAVTSKI REGIJI

V tem poglavju bom primerjala nacionalne skavtske organizacije jugo-vzhodne skavtske regije². V to regijo so vključene naslednje države in njihove organizacije: Hrvaška (Savez izviđača Hrvatske - SIH), Madžarska (Hungarian Scout Association - HSA), Češka (Junak), Slovaška (Slovensky skauting - SLSK), Poljska (Zwiazek Harcestwa Polskiego - ZHP), Romunija (Organizatia Nationala Cercetasii Românei - ONCR) in Slovenija (Zveza tabornikov Slovenije - ZTS). Za lažjo primerjavo sem primerjavo razdelila na področja zgodovine, definicije, namenov in ciljev, načina dela, članstva, strukture in prostovoljcev.

Podatke za primerjavo sem pridobila z vprašalniki, ki so jih izpolnili med predstavniki organizacij ter z informacijami s spletnih strani.

5.1. ZGODOVINA

Vse nacionalne skavtske organizacije jugo-vzhodne Evrope so z delom začele med leti 1910 in 1925. Nekatere (ZHP – Poljska in HSA – Madžarska) so bile celo soustanoviteljice WOSM-a in WAGGGS-a. V večini držav so bila skavtska gibanja med 2. svetovno vojno prepovedana, vendar so člani kljub temu pomagali svojim vojskam v ilegali (Češka, Madžarska, Poljska). S prihodom komunizma so bile skavtske organizacije zopet prepovedane v večini držav, izjema sta le Hrvaška in Slovenija. S padcem komunizma v devetdesetih letih začnejo nacionalne skavtske organizacije zopet z delovanjem in/ali se preoblikujejo. Od leta 1990 do 1996 vse postanejo polnopravne članice WOSM-a.

² WOSM je svetovna organizacija. Za lažje organizacijo ima v države, v katerih delujejo nacionalne skavtske organizacije, razdeljene v svetovne regije: interameriško, arabsko, afriško, azijsko – pacifiško, evro-azijsko in evropsko. Te regije pa so nato razdeljene še na podregije.

5.2. DEFINICIJA

Po definiciji so si vse nacionalne skavtske organizaciji zelo podobne, saj so usklajene s svetovnim skavtskim gibanjem – WOSM-om. Definicija takšne organizacije se glasi: ... je prostovoljna, nepolitična, vzgojna organizacija mladih ljudi, odprta vsem, ne glede na njihovo poreklo, raso ali versko prepričanje in skladno z namenom, načeli in metodo, ki jih je zasnoval ustanovitelj Robert Baden – Powel (Svetovna organizacija skavtskega gibanja 1995: 4).

5.3. NAMENI IN CILJI

Tudi nameni in cilji so usklajeni z delovanjem WOSM-a. Namen skavtskega gibanja je prispevati k razvoju mladih ljudi pri doseganju njihovih polnih telesnih, intelektualnih, socialnih in duhovnih potencialov kot posameznikov, kot odgovornih državljanov in članov svojih lokalnih, nacionalnih in mednarodnih skupnosti (Svetovna organizacija skavtskega gibanja 1995: 7). V posameznih nacionalnih skavtskih organizacijah se nameni in cilji malce razlikujejo glede na prioritete. Med organizacijami izstopata ZHP – Poljska in JUNAK - Češka. ZHP ima natančno opredeljene strateške cilje, ki naj bi jih dosegla v letih 1999 – 2007. Ti cilji so naslednji: da ZHP razvije svojo vlogo prepoznavnega partnerja staršev in družbe v izobraževanju mladih, ki temelji na sposobnih vodjih, preizkušeni metodi in atraktivnem programu, ki ustreza socialnem potrebam; da izboljša izobraževalno značilnost organizacije v razumevanju in dejanjih vodij, preko učinkovite rabe skavtske metode; da izobražuje sposobne in učinkovite načelnike, trenerje in vodje komisij; da izboljša organizacijsko strukturo in pri tem upošteva pomembno vlogo območij; da ustvari razmere za stabilno in finančno neodvisno delovanje ZHP in zagotovi jasno razlikovanje med izobraževalnimi in vodstvenimi funkcijami v območjih in regijah; da izboljša pozicijo ZHP v WOSM-u in WAGGGS-u (<http://zhp.org.pl>). JUNAK – češka organizacija pa si je za cilje zadala spodbujanje naslednjih vrednot: čast, prijateljstvo, senzibilnost, sposobnost, nesebičnost in pogum (<http://skaut.cz>).

5.4. NAČIN DELA

Vse nacionalne skavtske organizacije Slovaške, Češke, Madžarske, Poljske, Hrvaške, Romunije in Slovenije kot način dela uporabljajo skavtsko metodo. Le-ta je opredeljena kot sistem samoizobraževanja in samovzgoje, ki ju določajo: prisega in zakoni, učenje z delom, članstvo v majhnih skupinah, stopnjevani in stimulatívni programi, narava ter simbolni okvir. Skavtska metoda šele z uporabo vseh šestih elementov postane celovita in jo razumemo kot združeno in prepleteno celoto (Okorn 2001: 26).

5.5. ČLANSTVO

Večina organizacij vpisuje člane v svoje vrste z dopolnjenim 6,7 oz. 8 letom. Izjema je le ZTS – Slovenija, ki ima starostno kategorijo murnov in v njej so člani lahko od rojstva naprej. Res pa je, da se s to starostno kategorijo v praksi izvaja program od 4. leta dalje.

Število članstva se od organizacije do organizacije razlikuje. Največ članov ima ZHP – Poljska, 160 483, za njo je JUNAK – Češka s 50 000 člani, sledita HSA – Madžarska in ONCR – Romunija s po 10 000 člani, za njima je SLSK – Slovaška s 8 350 člani, ZTS – Slovenija s 5 256 člani in SIH – Hrvaška s 4 167 člani. Pri strukturi članstva je posebnost SLSK – Slovaška, ki ima v svojih vrstah okoli 1 000 romskih skavtov.

5.6. STRUKTURA

Nacionalne skavtske organizacije imajo dokaj podobno strukturo – prav vse delujejo na nacionalnem nivoju in lokalnem nivoju. Razlikujejo se v regionalni oz. območni organiziranosti. ONCR – Romunija sploh nima združevanja na tem nivoju, SLSK – Slovaška in ZTS – Slovenija imata med nacionalnem in lokalnem nivoju območja, SIH – Hrvaška in HSA – Madžarska imata med tema dvema nivojema organiziranost po regijah, ZHP – Poljska in JUNAK – Češka imata oboje – tako

območja kot tudi regije. Posebnost JUNAK-a je ta, da ima posebej organizirane vodne skavte in ima tudi svoja imena za njihove enote.

5.7. PROSTOVOLJCI

V JUNAK – Češka imajo okoli 5 000 prostovoljcev, v ONCR – Romunija 2 000 in v SIH – Hrvaška 493 prostovoljcev. V teh organizacijah nimajo opredeljene starostne strukture prostovoljcev. V SLSK – Slovaška dela 500 prostovoljcev, od teh jih je 90% starih manj kot 30 let, v ZHP – Poljska je 15 432 skavtskih vodij, od tega jih popolnoma prostovoljno dela 97,7%. Starostna struktura poljskih skavtskih prostovoljcev pa je taka : 46% jih je starih do 30 let, 34% jih je starih med 31 in 50 let, 20% pa jih je starih nad 51 let. HSA – Madžarska nima natančnih podatkov o prostovoljcih, ocenjujejo pa, da jih je od 2 000 do 3 000. Prostovoljcev starih med 30 in 60 letom ni, jih je pa od 80% do 90% starih do 30 let in 10% do 20% starih več kot 60 let. V ZTS – Slovenija je prostovoljcev 1 026, 91% jih je starih do 34 let in le 8% nad 35 let.

5.8. SKLEP

Nacionalne skavtske organizacije jugo-vzhodne skavtske regije so si med seboj zelo podobne, saj morajo kot članice Svetovnega skavtskega gibanja spoštovati definicijo, namene in cilje in način dela oz. metodo. Razlike prihajajo v zgodovini, saj si jo je vsaka organizacija pisala po svoje. Res pa je, da so države, ki so vključene v jugo-vzhodno skavtsko regijo, imele komunistične režime in na tej točki se zgodovina organizacij tudi najtesneje stika. Število članstva se od organizacije do organizacije precej razlikuje. Na to verjetno vpliva število prebivalstva v državah pa tudi kvaliteta organiziranosti in priljubljenost same organizacije. Strukture organizacij so si med seboj dokaj podobne, saj vse delujejo tako na lokalni kot tudi na nacionalni ravni. Razlikujejo se le po organiziranosti na območni oz. regionalni ravni. Število prostovoljcev od organizacije do organizacije variira, močno pa je odvisno od števila članstva. V nekaterih organizacijah sploh nimajo natančnih podatkov o prostovoljcih, le ocene (HSA), v nekaterih pa nimajo podatkov o strukturi prostovoljcev (JUNAK, ONCR,

SIH). Največ mladih prostovoljcev imajo SLSK, HSA in ZTS (približno 90% prostovoljcev starih do 30 oz. 34 let).

Na tem mestu pa je potrebno nakazati na posebnost ZTS kot nacionalne skavtske organizacije. V Sloveniji imamo, kot že rečeno, dve skavtski organizaciji – ZTS in ZSKSS, toda le ena ima status nacionalne skavtske organizacije (ZTS) in je tudi članica WOSM-a, ZSKSS pa je članica WAGGGS-a. Nimamo pa krovne organizacije (SAGNO – Scout And Guides National Organisation) kot v nekaterih drugih državah, ki bi članom zagotavljala članstvo v obeh organizacijah. SIH, HSA in ONCR so članice WOSM-a, Junak, SLSK, ZHP pa so včlanjene tako v WOSM kot tudi v WAGGGS in imajo na nacionalnem nivoju krovno organizacijo SAGNO.

6. EMPIRIČNA ANALIZA MLADIH PROSTOVOLJCEV V ZTS

6.1. NAMEN RAZISKAVE

Raziskava zavzema področje mladih prostovoljcev v Zvezi tabornikov Slovenije. Za področje sem oblikovala anketo, in sicer:

- a) vprašalnik za mlade prostovoljce v taborniški organizaciji, s katerim sem želela ugotoviti naslednje:
- demografske značilnosti prostovoljcev,
 - kakšne interese še imajo poleg taborništva,
 - v katero društvo so poleg taborniškega še včlanjeni,
 - zakaj so člani taborniške organizacije,
 - koliko časa namenijo delu v taborniški organizaciji,
 - na kateri ravni delajo
 - koliko časa nameravajo biti še aktivni člani organizacije.

Namen raziskave je ugotoviti, kdo so prostovoljci v taborniški organizaciji, kakšno je njihovo socialno ozadje in kaj so vzroki za njihovo aktivno delovanje.

6.2. METODOLOŠKI OKVIR

6.2.1. Opredelitev vzorca

V raziskavi je sodelovalo 87 mladih prostovoljcev iz cele Slovenije. V ciljni populaciji so zastopani dijaki, študenti in zaposleni.

Za potrebe diplomske naloge sem si izbrala 87 (10% celotne populacije prostovoljcev v ZTS starih od 15 do 29 let). Prihajajo iz različnih območij: iz Celjsko-zasavskega 17%, iz Dolenjskega 3%, iz Gorenjskega 13%, iz Južno primorskega 15%,

iz Severno primorskega 12%, iz Koroškega 1%, iz Pomurskega 2%, iz Mariborskega 6%, iz Ljubljanskega oz. Mestne zveze tabornikov 18% in iz Obljubljanskega 13%.

Namen ankete pa je pridobiti podatke, kakšno socialno ozadje imajo prostovoljci, ki so aktivni v taborniški organizaciji. S pomočjo programa SPSS bom skušala ugotoviti povezanost med spremenljivkami, in sicer s pomočjo kontingenčnih tabel. Na podlagi pridobljenih rezultatov bom teze tako lahko potrdila oz. zavrnila.

Kandidatom sem vprašalnike pošiljala preko elektronske pošte (83), tistim, ki pa niso imeli elektronskega naslova (4), sem vprašalnike poslala po običajni pošti.

6.2.2. Formulacija delovnih tez

- 1. Trenutni status in starost**– vplivata na količino časa, ki ga namenjajo prostovoljnemu delu.

Med prostovoljci, ki opravljajo prostovoljno delo več kot 5 ur tedensko, je delež dijakov v primerjavi z deležem prostovoljcev študentov in zaposlenih, najmanjši.

- 2. Spol** – vpliva na raven delovanja.

Med prostovoljci, ki delujejo na lokalni ravni, je delež prostovoljk večji od deleža prostovoljcev.

- 3. Izobrazba** – vpliva, koliko časa prostovoljci še nameravajo ostati v organizaciji.

Med prostovoljci, ki v ZTS ostanejo manj kot 1 leto, je delež tisti z višjo, višjo in univerzitetno izobrazbo, največji.

- 4. Stanovanje pri starših** – vpliva na članstvo še v drugih društvih.

Delež prostovoljcev, ki so poleg vključenosti v ZTS vključeni še v najmanj eno društvo, je največji med tistimi prostovoljci, ki živijo pri starših.

- 5. Stanovanje pri starših**– vpliva na to, koliko časa na teden namenijo delu v taborniški organizaciji.

Med prostovoljci, ki opravijo v ZTS manj kot 2 uri dela na teden je delež tistih, ki živijo pri starših, največji.

- 6. Višina dohodkov posameznika** – vpliva na to, koliko imajo anketiranci interesnih področij poleg taborništva.

Delež prostovoljcev, ki se ukvarjajo s tremi interesnimi dejavnostmi hkrati, je največji med prostovoljci, ki imajo mesečne dohodke višje od 200.000 SIT.

6.2.3. Operacionalizacija (spremenljivke)

a) ODVISNE SPREMENLJIVKE

- PRVA odvisna spremenljivka: *interesna področja poleg taborništva*
- DRUGA odvisna spremenljivka: *včlanjenost v še kakšno drugo društvo*
- TRETJA odvisna spremenljivka: *razlog za članstvo v taborniški organizaciji*
- ČETRTE odvisna spremenljivka: *čas, namenjen prostovoljnemu delu v taborniški organizaciji*
- PETA odvisna spremenljivka: *raven delovanja anketirancev v taborniški organizaciji*
- ŠESTA odvisna spremenljivka: *čas, ki ga še nameravajo porabiti kot aktivni člani taborniške organizacije*

b) NEODVISNE SPREMENLJIVKE

- PRVA neodvisna spremenljivka: *letnica rojstva*
- DRUGA neodvisna spremenljivka: *spol*
- TRETJA neodvisna spremenljivka: *dosežena stopnja izobrazbe*
- ČETRТА neodvisna spremenljivka: *trenutni status*
- PETA neodvisna spremenljivka: *stanovanje*
- ŠESTA neodvisna spremenljivka: *okolje*
- SEDMA neodvisna spremenljivka: *vir dohodkov*
- OSMA neodvisna spremenljivka: *višina dohodkov*

6.3. PREDSTAVITEV REZULTATOV

S pomočjo programa SPSS sem analizirala podatke pridobljene z anketnim vprašalnikom.

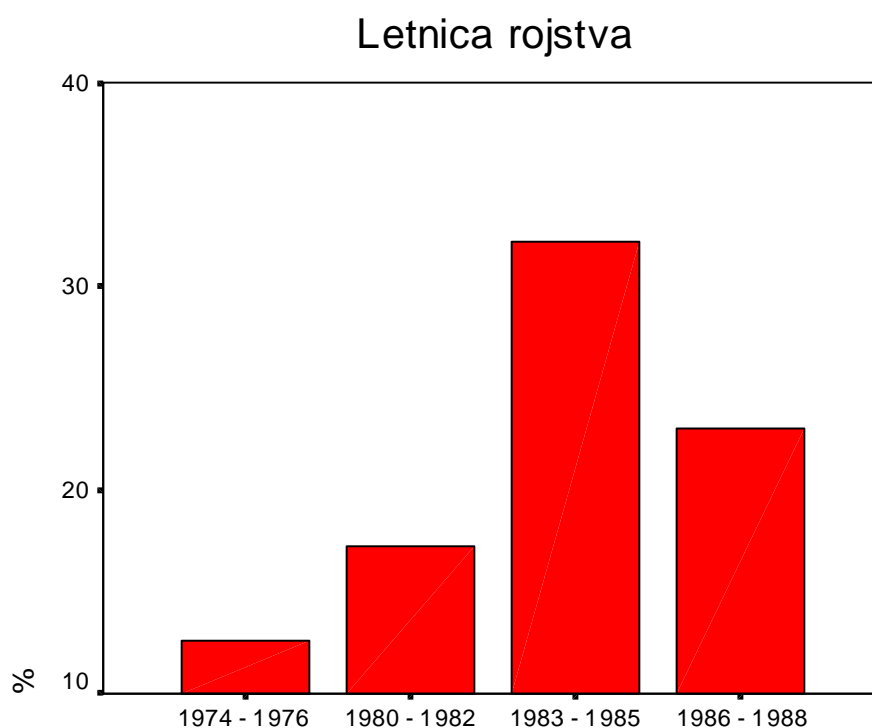
6.3.1. Mladi prostovoljci

6.3.1.1. Rezultati analize in interpretacija (univariatna analiza)

a) NEODVISNE SPREMENLJIVKE:

- **PRVA neodvisna spremenljivka:** *letnica rojstva*

Graf 1: Letnica rojstva

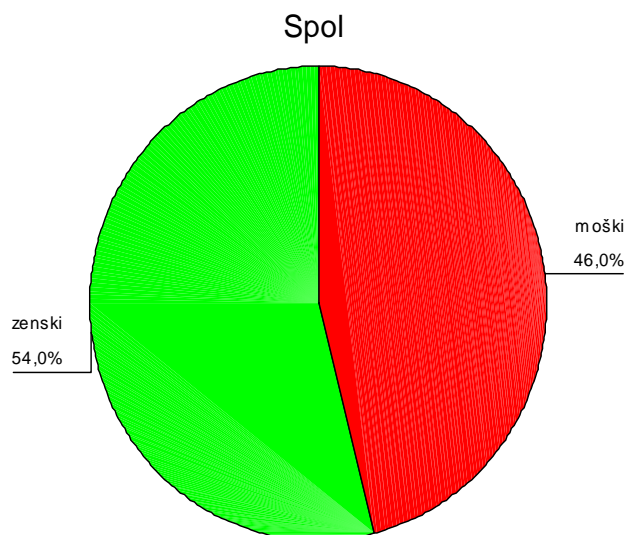
Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

Med anketiranimi mladimi prostovoljci v ZTS jih je 12,6% starih od 27 do 29 let (1974-1976), 14,9% starih od 24 do 26 let (1977-1979), 17,2% starih od 21 do 23 let

(1980-1982), 32,2% starih od 18 do 20 let (1983-1985) in 23% starih od 15 do 17 let (1986-1988).

- **DRUGA neodvisna spremenljivka: spol**

Slika 6: Spol anketiranih

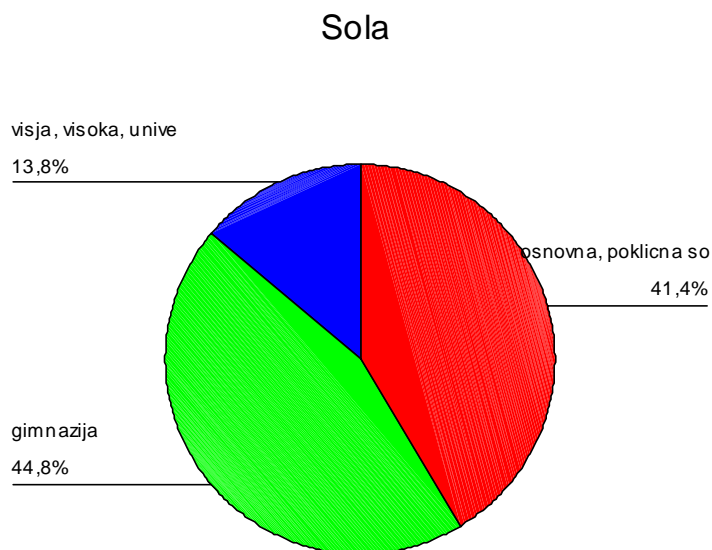

Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

Med anketiranci je 47 (54%) žensk in 40 (46%) moških.

- **TRETJA neodvisna spremenljivka: dosežena stopnja izobrazbe**

Slika 7: Dosežena stopnja izobrazbe anketiranih

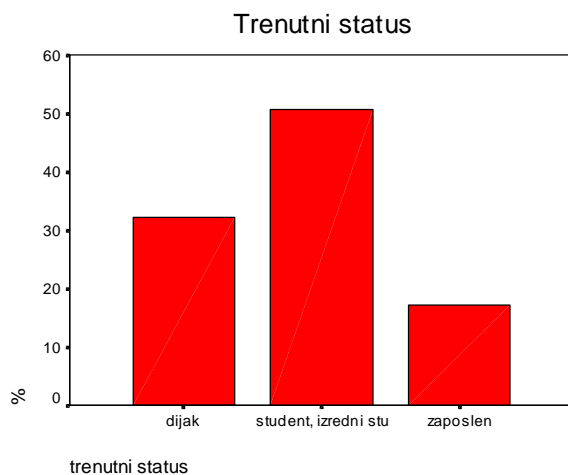

Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

Največ respondentov (44,8%) jih ima končano gimnazijo in osnovno šolo oz. poklicno šolo (41,4%), najmanj (13,8%) jih ima končano višjo, visoko ali univerzitetno izobrazbo.

- **ČETRТА neodvisna spremenljivka: trenutni status**

Graf 2: Trenutni status

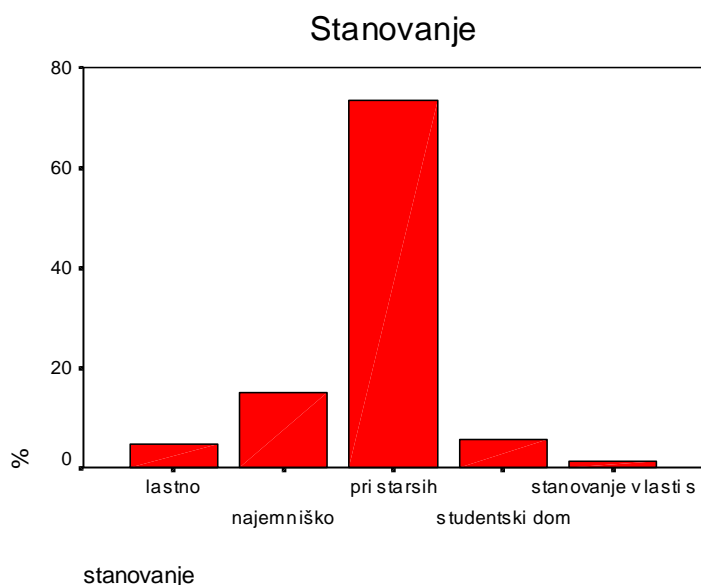

Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

Iz zgornjega vprašanja sledi, da je med anketiranci največ študentov oz. izrednih študentov (50,6%) in dijakov (32,2%). Najmanj anketirancev je zaposlenih (17,2%).

- **PETA neodvisna spremenljivka: stanovanje**

Graf 3: Stanovanje

Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

Med anketiranci jih največ (73,6%) živi pri starših, sledijo jim tisti, ki živijo v najemniškem stanovanju (14,9%) in tisti, ki živijo v študentskem domu (5,7%). Le 4,6% anketirancev ima svoje lastno stanovanje, 1,1% pa stanovanje v lasti staršev.

- **ŠESTA neodvisna spremenljivka: okolje**

Tabela 4: Okolje

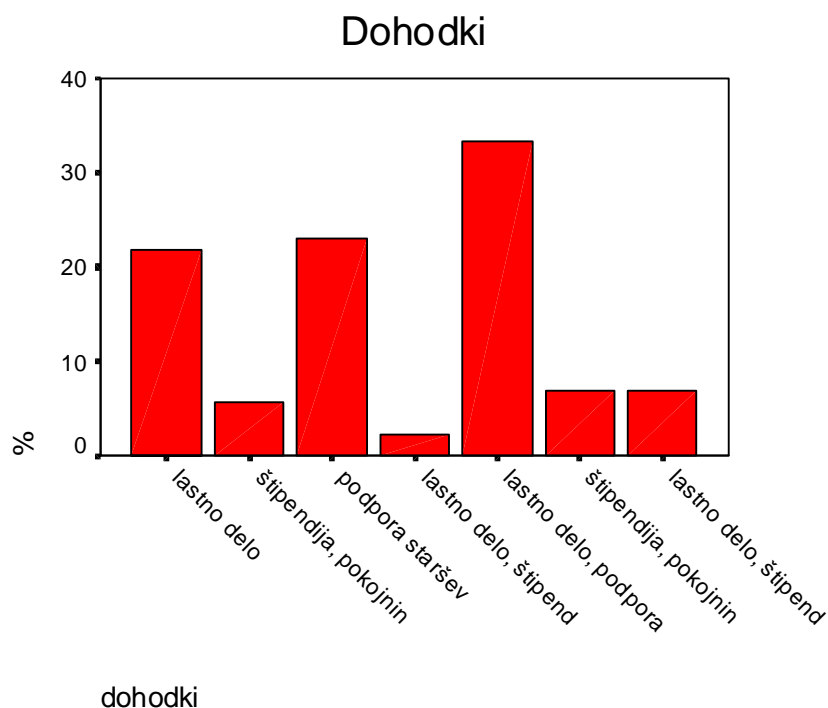
okolje v katerem zivis				
	stevilo anketirancev	%	veljavni %	komulativni %
mestno	56	64,4	64,4	64,4
primestno	21	24,1	24,1	88,5
vasko	10	11,5	11,5	100,0
Skupaj	87	100,0		

Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

Največ anketiranih prostovoljcev v ZTS živi v mestnem okolju (64,4%), ostali živijo v primestnem (24,1%) ali vaškem okolju (11,5%).

- **SEDMA neodvisna spremenljivka: vir dohodkov**

Graf 4: Vir dohodkov

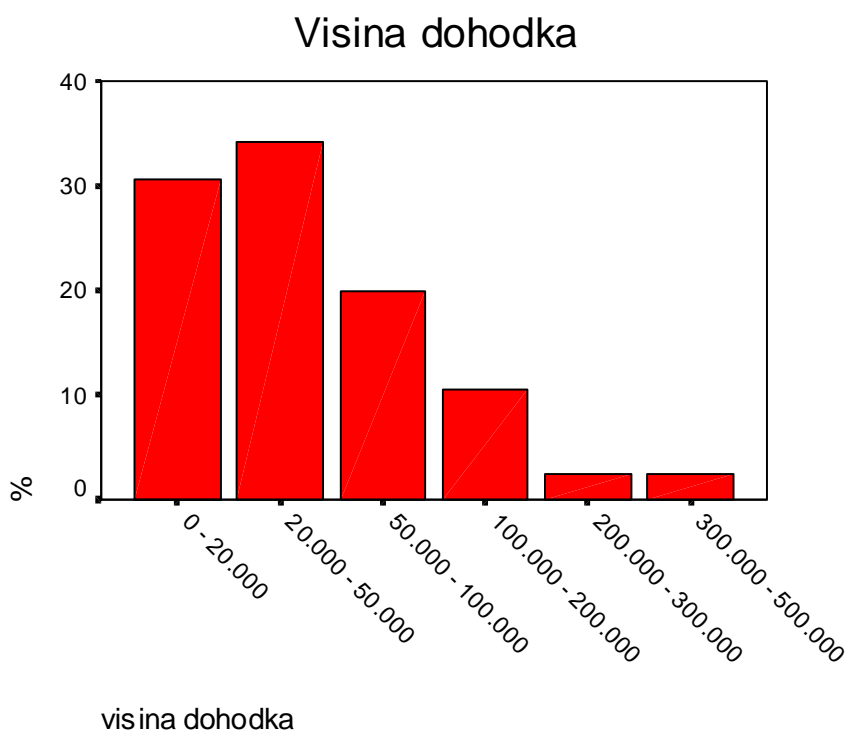

Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

Največ anketirancev (33,3%) prejema dohodke od lastnega dela in od staršev, sledijo jim tisti, ki dobivajo samo podporo staršev (23%) in tisti, ki se preživljajo z lastnim delom (21,8%). Manj (6,9%) je tistih, ki prejemajo štipendijo/pokojnino/podporo države in podporo staršev; isti odstotek (6,9%) je tistih, ki se preživljajo z lastnim delom, štipendijo/pokojnino/podporo države in podporo staršev. 5,7% dobiva ali štipendijo ali pokojnino ali podporo države. Le 2,3% se preživlja z lastnim delom in štipendijo/pokojnino/podporo države.

- **OSMA neodvisna spremenljivka: višina dohodkov**

Graf 5: Višina dohodka

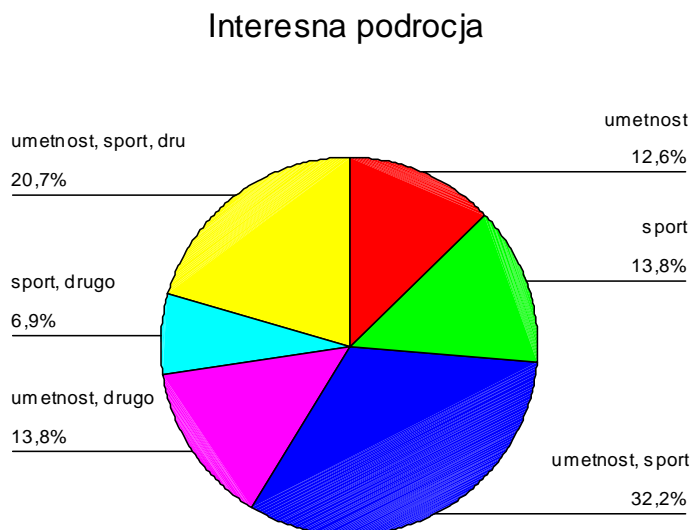
Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

33,3% anketirancev zasluži med 20.000 in 50.000 SIT, malo manj (29,9%) pa med 0 in 20.000 SIT, še manj (19,5%) jih zasluži med 50.000 in 100.000 SIT. 10,3% jih zasluži od 100.000 do 200.000 SIT, 2,3% od 200.000 do 300.000 SIT, isti odstotek – 2,3% od 300.000 do 500.000 SIT. 2,3% anketiranih ni želelo odgovarjati na to vprašanje.

b) ODVISNE SPREMENLJIVKE:

- **PRVA odvisna spremenljivka: *interesi***

Slika 8: Interesna področja

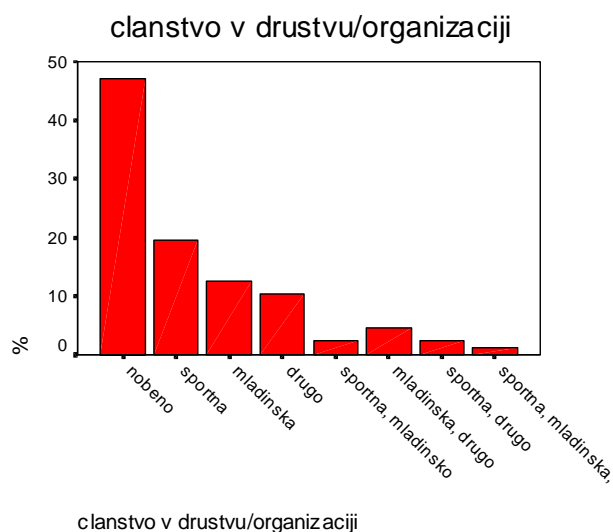

Vir: vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

Največ anketirancev (32,2%) se poleg taborništva zanima še za umetnost in šport. Za umetnost, šport in drugo se zanima 20,7% vprašanih prostovoljcev. Sledijo jim tisti, ki se zanimajo samo za šport (13,8%) in tisti, ki jih zanima umetnost in drugo (13,8%). 12,6% anketirancev se zanima le za umetnost in 6,9% za šport in drugo.

- **DRUGA odvisna spremenljivka: *članstvo v še kakšnem drugem društvu/organizaciji poleg taborniškega***

Graf 6: Članstvo v društvu/organizaciji

članstvo v društvu/organizaciji

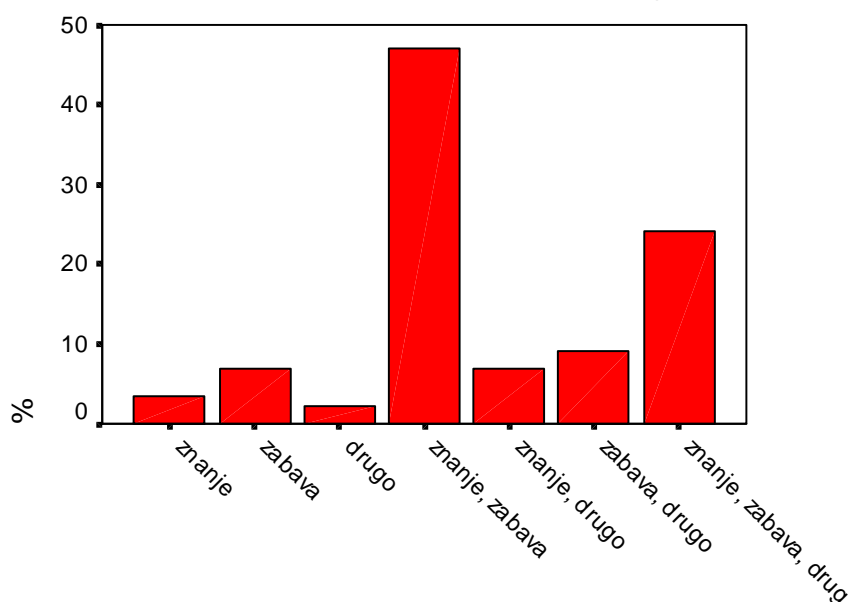
Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

Največji odstotek vprašanih (47,1%) ni vključeno v nobeno drugo društvo oz. organizacijo poleg taborniške. 19,5% anketiranih je vključeno v športno društvo, 12,6% v mladinsko in 10,3% v kakšno drugo. 4,6% prostovoljcev je vključenih v mladinska in druga društva, 2,3% v športna in mladinska, isti odstotek (2,3%) v športna in druga, 1,1% pa so vključeni v športna, mladinska in druga društva oz. organizacije.

- **TRETJA odvisna spremenljivka:** *razlog za članstvo v taborniški organizaciji*

Graf 7: Zakaj si včlanjena/a v taborniško organizacijo?

Zakaj si včlanjen/a v tabornisko organizacijo?

zakaj si včlanjen/a v tabornisko organizacijo?

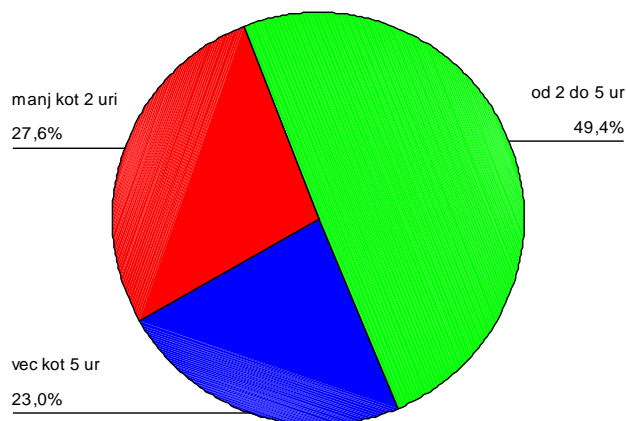
Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

Pri vprašanju Zakaj si včlanjen/a v taborniško organizacijo, so anketiranci odgovarjali takole: daleč največ (47,1%) jih je včlanjenih zaradi znanja in zabave, sledijo jim tisti, ki so včlanjeni zaradi znanja, zabave in drugega (24,1%). Nekoliko manj se jih je opredelilo za zabavo in drugo (9,2%), še manj pa samo za zabavo (6,9%), isti odstotek vprašanih (6,9%) pa za znanje in drugo. 3,4% vprašanih je v taborniško organizacijo včlanjenih zaradi znanja, 2,3% pa jih ima druge razloge.

- **ČETRТА odvisna spremenljivka: čas namenjen prostovoljnemu delu**

Slika 9: Koliko časa nameniš prostovoljnemu delu v okviru taborniške organizacije?

Koliko časa na teden nameniš prostovoljnemu delu
v okviru taborniške organizacije?

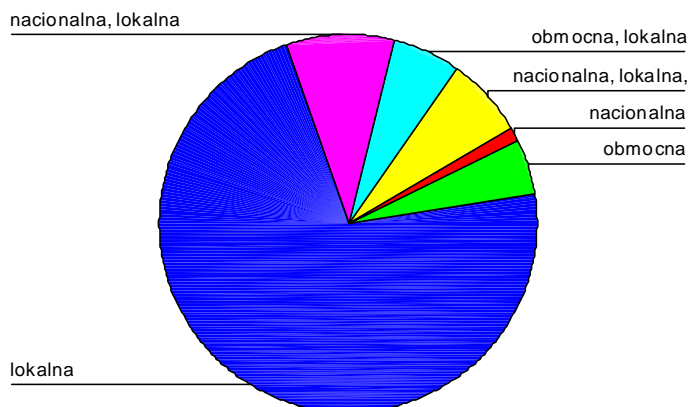
Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

Najmanj anketirancev (23%) prostovoljnemu delu na teden namenijo več kot 5 ur. 27,6% prostovoljcev na teden namenijo manj kot 2 uri svojega časa. Največ – skoraj polovica anketiranih (49,4%) se posveča prostovoljnemu delu v okviru taborniške organizacije od 2 do 5 ur na teden.

- **PETA odvisna spremenljivka: raven opravljanja funkcije**

Slika 10: Na kateri ravni trenutno opravljaš funkcijo?

Na kateri ravni trenutno opravljaš funkcijo?

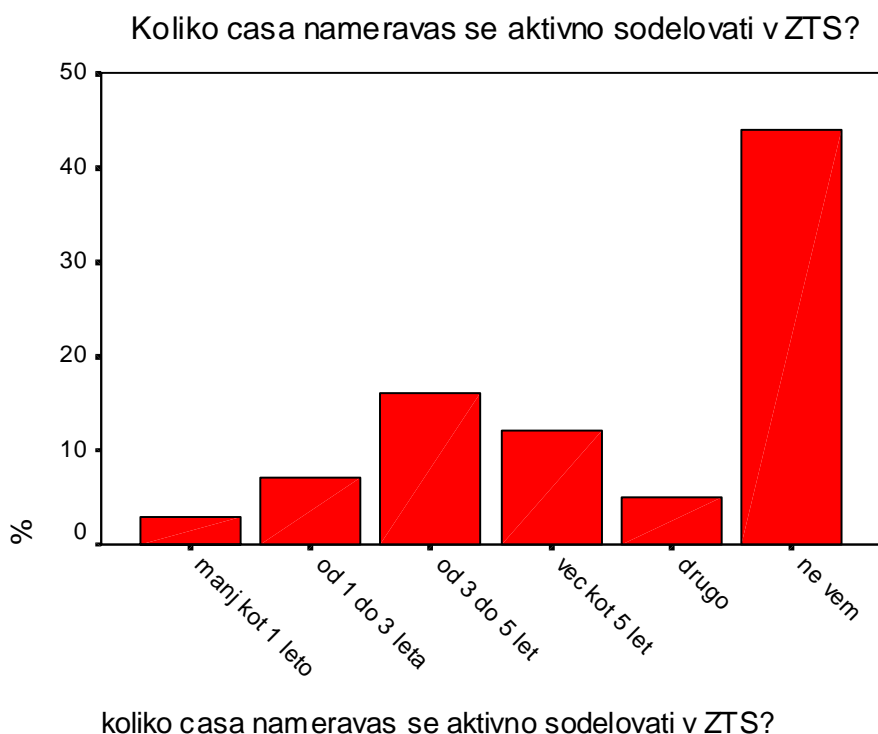

Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

Daleč največ anketirancev (72,4%) v taborniški organizaciji delo opravlja na lokalni ravni oz. v rodu. Sledijo jim tisti, ki delo opravljajo hkrati na nacionalni in lokalni ravni (9,2%) in nato tisti, ki delo opravljajo na treh ravneh hkrati – nacionalni, območni in lokalni (6,9%). 5,7% opravlja delo na območni in lokalni ravni, 4,6% samo na območni in 1,1% samo na nacionalni ravni.

- **ŠESTA odvisna spremenljivka: delovanje v prihodnosti**

Graf 8: Koliko časa nameravaš še aktivno sodelovati v ZTS?

Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

Najmanj anketirancev (3,4%) bo v taborniški organizaciji vztrajalo manj kot 1 leto. 6,9% anketirancev je navajalo druge časovne okvire, v katerih še nameravajo delovati kot aktivni prostovoljci. 8% jih bo v ZTS ostalo še od 1 do 3 let, 13,8% jih bo še delovalo več kot 5 let, 18,4% pa jih bo vztrajalo od 3 do 5 let. Skoraj polovica 49,4% ne ve, koliko časa bodo še aktivni prostovoljci v taborniški organizaciji.

6.3.1.2. Analiza odprtih vprašanj

a) Vprašanje: Kaj ti pomeni delo v taborniški organizaciji?

Pri odprtem vprašanju Kaj ti pomeni delo v taborniški organizaciji, je največ anketirancev odgovorilo, da jim veliko pomeni znanje v smislu pridobivanja in prenašanja le-tega. Na drugem mestu je druženje s so-taborniki, pridobivanje novih in ohranjanje prijateljstev. Taborništvo je prostovoljcem tudi v užitek, zabavo, sprostitev, umik od šole ipd. Veliko jim pomeni tudi delo z otroki ter mladimi in da jim uspešno prenesejo taborniška znanja, tradicijo. Nekaterim je taborništvo postalo način življenja, drugi so taborniki zaradi altruizma. Prav tako sta pomembna vidika taborništva osebni razvoj in sprejemanje izzivov. Omenjajo tudi napredek organizacije in njih samih v organizaciji, da lahko uresničujejo ideje, potovanja, da so ponosni na svoje delo... Tabornik zelo dobro povzema napisano z besedami: »...tako ali tako vse, kar daš organizaciji, dobiš nazaj na tak ali drugačen način. Res pa je, da to včasih traja malo dlje.«

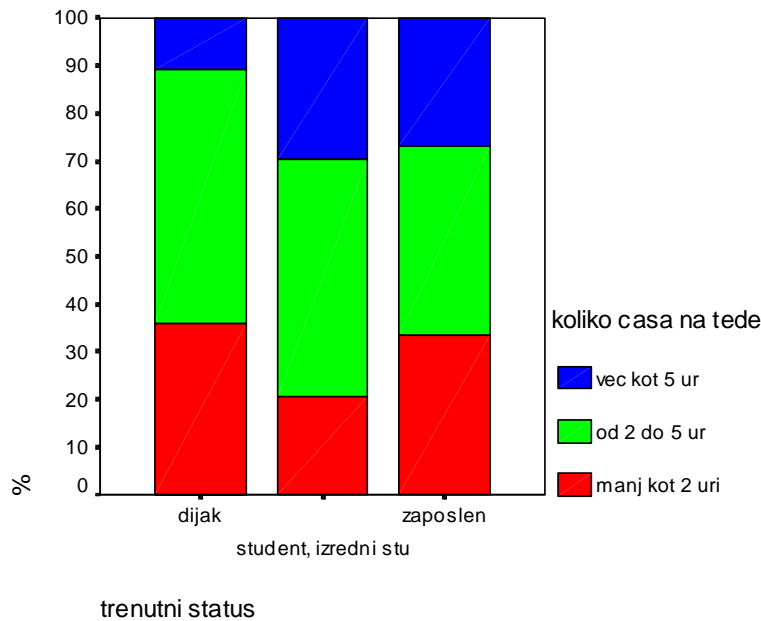
b) Vprašanje: Zakaj nameravaš ostati v taborniški organizaciji?

Na to vprašanje so anketiranci odgovarjali takole: največkrat je bil zapisano, da bodo v taborniški organizaciji ostali, zato ker se dobro počutijo v njej. Razlog za dobro počutje so po vsej verjetnosti tudi prijatelji, ki so jih anketiranci drugič največkrat navajali pri tem vprašanju. Med razlogi se najde tudi, da prostovoljcem taborništvo pomeni smisel življenja. V prihodnosti bodo v organizaciji ostajali zato, ker lahko svoje znanje podajajo naprej mlajšim in ker menijo, da organizacija potrebuje njih in njihovo znanje. Med manj pogostimi razlogi so anketiranci navajali: zabavo, ker imajo dovolj časa za to, ker tako osvajajo nova znanja, zaradi potovanj, zaradi zanimivega programa in funkcije, ki jo opravljajo. Najbolj zanimiv odgovor pa se mi je zdel: «Ker lahko preko te organizacije dejansko premaknem tako v ljudeh kot v celotni družbi,» saj na nek način povzema del poslanstva taborniške organizacije in prostovoljstva na sploh – prispevek k boljši družbi.

6.3.1.3. Rezultati preverjanja hipotez (multivariatna analiza)

Prva teza: Med prostovoljci, ki opravljajo prostovoljno delo več kot 5 ur tedensko, je delež dijakov v primerjavi z deležem prostovoljcev študentov in zaposlenih, najmanjši.

Graf 9: Čas na teden namenjen taborniški organizaciji glede na status

Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

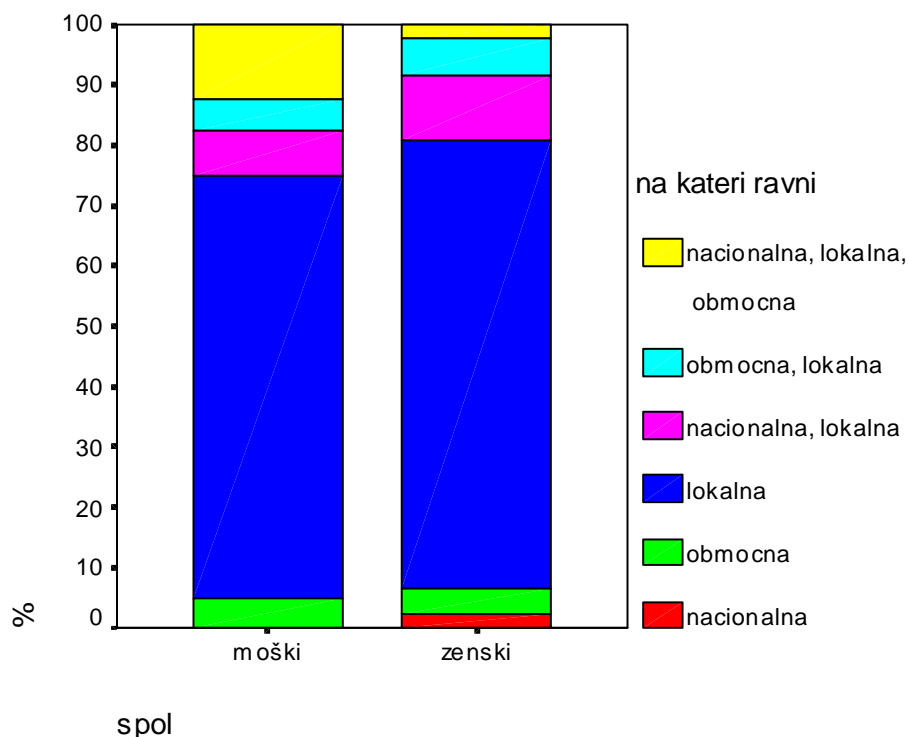
35,7% anketirancev, ki imajo status dijaka, tedensko nameni manj kot 2 uri svojega časa delu v taborniški organizaciji, 53,6% jih nameni 2 do 5 ur na teden in 10,7% več kot 5 ur tedensko. Anketiranci s statusom študenta in izrednega študenta namenjajo prostovoljnemu delu svoj čas takole: polovica (50%) ga nameni od 2 do 5 ur, 29,5% ga nameni več kot 5 ur in najmanjši odstotek (20,5%) manj kot 2 uri na teden. Anketiranci s statusom zaposlenega tudi v največji meri (40%) namenijo 2 do 5 ur svojega časa tedensko, sledijo jim tisti, ki namenijo manj kot 2 uri časa (33,3%) in nazadnje še tisti anketirani zaposleni, ki namenijo prostovoljnemu delu več kot 5 ur časa (26,7%).

Iz napisanega lahko sklepam, da je med prostovoljci, ki opravljajo prostovoljno delo več kot 5 ur tedensko, delež dijakov v primerjavi z deležem prostovoljcev študentov in zaposlenih, najmanjši in tako lahko zgornjo hipotezo potrdim. Morda je temu tako zaradi preobremenjenosti dijakov s šolo in prav zaradi šolskih obveznosti

nimajo časa še za ukvarjanje z drugimi stvarmi. Čeprav je delež prostovoljcev s statusom dijaka, ki opravljajo prostovoljno delo več kot 5 ur tedensko, najmanjši, je pa delež prostovoljcev s statusom dijaka, ki opravljajo prostovoljno delo 2 do 5 ur tedensko v primerjavi z deležem prostovoljcev študentov in zaposlenih, največji. Zato ne moremo reči, da se prostovoljci s statusom dijaka sploh ne posvečajo prostovoljnemu delu oz. da se mu malo posvečajo. Od 2 do 5 ur tedensko jih vzamejo vodovi sestanki in priprava na njih ter pomoč pri izvajanju drugih taborniških akcij (izletov, taborjenj, tekmovanj ipd.)

Druga teza: Med prostovoljci, ki delujejo na lokalni ravni, je delež prostovoljk večji od deleža prostovoljcev.

Graf 10: Raven opravljanja funkcije glede na spol

Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

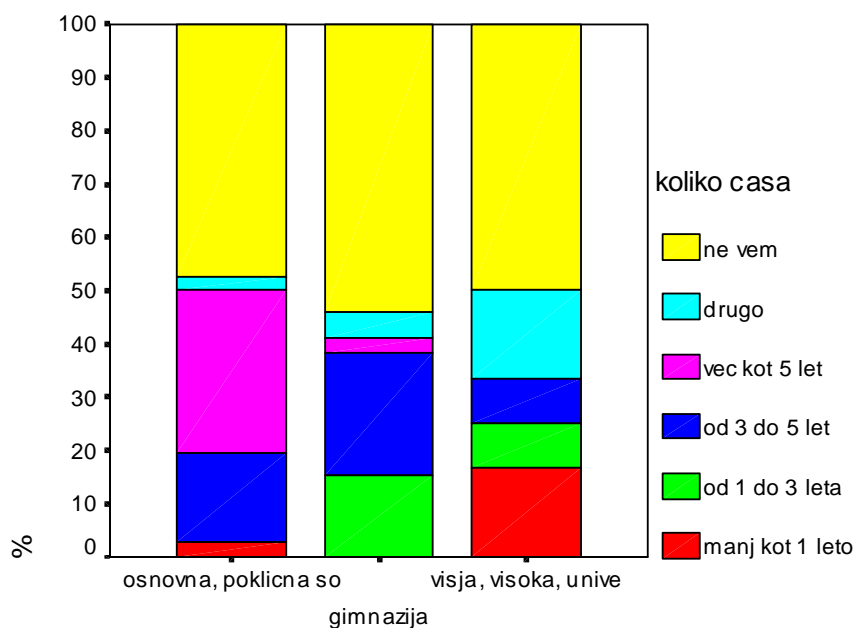
Anketirane ženske po ravneh delovanja delajo takole: 2,1% jih dela na nacionalni ravni, 4,3% na območni ravni in kar 74,5% na lokalni ravni, 10,6% ji dela hkrati na nacionalni in lokalni ravni, 6,4% hkrati na območni in lokalni ravni in 2,1% na vseh treh ravneh – lokalni, območni in nacionalni.

Moški anketiranci pa so po ravneh delovanja razporejeni: nihče (0%) ne dela le na nacionalni ravni, 5% jih dela samo na območni ravni in 70% le na lokalni ravni. 7,5% delujejo na nacionalni in lokalni ravni, 5% hkrati na območnem in lokalnem nivoju in 12,5% na vseh treh ravneh.

Tezo, da je med prostovoljci, ki delujejo na lokalni ravni, delež prostovoljk večji od deleža prostovoljcev lahko potrdim, saj je vseh moških na tej ravni 70%, žensk pa 74,5%. Na območnem in nacionalnem nivoju pa je, kot že rečeno, ravno obratno, kljub temu, da je v organizaciji večji delež prostovoljk (54%) kot prostovoljcev (46%). Izgleda, da imajo prostovoljke raje delo z otroki (so vodnice) in delo v znanem okolju (so načelnice družin, čet ali rodov) in si (zaenkrat) ne upajo posegati po višjih položajih. Morda je temu kriva tudi družbena klima v Sloveniji, saj na vodstvenih položajih »primanjkuje« žensk. Kljub sedanjemu stanju lahko ZTS upa na spremembe, saj je bilo na letošnjem tečaju za vodje enot v Gozdni šoli ZTS kar 50 deklet in le 23 fantov (Bačnik, 2004: 10).

Tretja teza: Med prostovoljci, ki v ZTS ostanejo manj kot 1 leto, je delež tisti z visoko, višjo in univerzitetno izobrazbo najvišji.

Graf 11: Delovanje v prihodnosti v taborniški organizaciji glede na izobrazbo

sola

Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

2,8% anketirancev s končano osnovno ali poklicno šolo bo v taborniški organizaciji ostalo in aktivno delovalo manj kot 1 leto, v tej populaciji nihče (0%) ne namerava v organizaciji ostati od 1 do 3 let, 16,7% jih bo ostalo od 3 do 5 let, 2,8% jih je navedlo drugo in 47,2% jih ne ve, koliko časa v prihodnosti bo še delovalo v tej organizaciji.

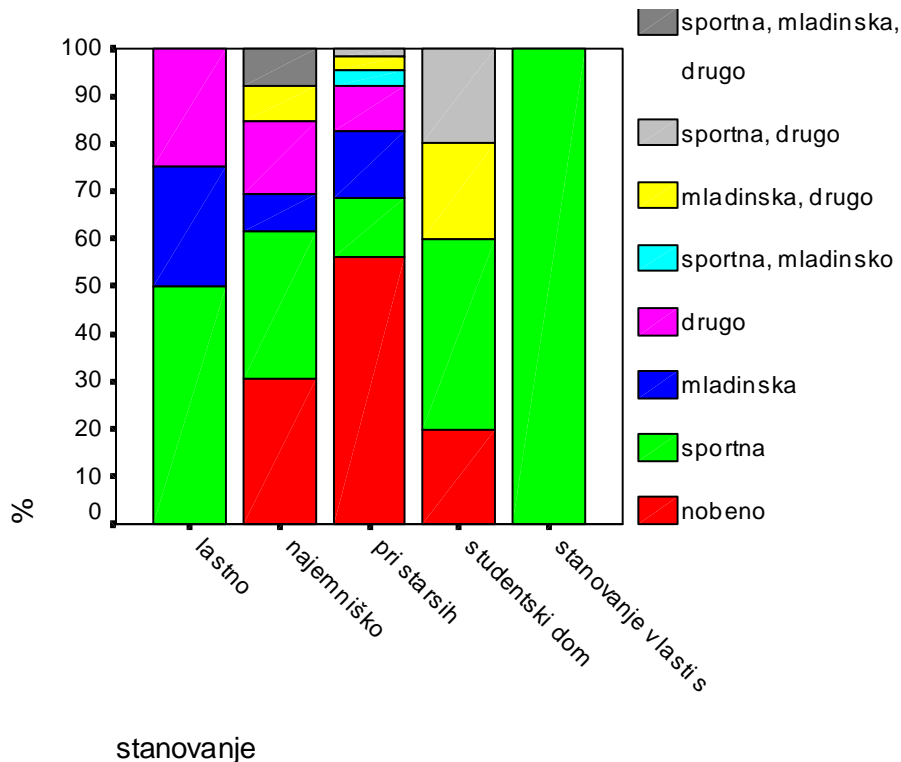
Med anketiranci z gimnazijsko izobrazbo nihče (0%) ne bo v organizaciji ostal manj kot 1 leto, 15,4% jih bo ostalo od 1 do 3 let, 23,1% od 3 do 5 let in 2,6% več kot 5 let. 16,7% jih je navedlo drug časoven okvir od podanega in več kot polovica (53,8%) ne ve odgovora na to vprašanje.

Anketiranci z visoko, višjo, univerzitetno izobrazbo in magisterijem pa so odgovarjali takole: 16,7% jih namerava v organizaciji ostati manj ko 1 leto, 8,3% jih bo ostalo od 1 do 3 let, isti odstotek (8,3%) jih bo ostalo od 3 do 5 let, nihče (0%) pa ne namerava delovati več kot 5 let. 16,7% jih je navedlo drug odgovor, točno polovica (50%) pa odgovora ne ve.

Tezo, da je med prostovoljci, ki v ZTS ostanejo manj kot 1 leto, delež tisti z visoko, višjo in univerzitetno izobrazbo najvišji, lahko potrdim. Le 2,8% tistih, ki imajo končano osnovno ali poklicno šolo je tako odgovorilo na to vprašanje in nihče izmed anketirancev s končano gimnazijo. Verjetno je ta teza potrjena zato, ker prostovoljci s končano visoko, višjo oz. univerzitetno izobrazbo že malo gledajo na svojo bližnjo prihodnosti – intenzivno si iščejo službe ali pa le-te že imajo, želijo se odseliti od doma, si ustvariti svojo družino. Zato bodo porabili veliko časa in se ne bodo več mogli posvečati prostovoljstvu kot v študentskih letih. Nadalje je moto ZTS, da je organizacija mladih za mlade, zato tisti, ki so že končali+ visoko, višje oz. univerzitetno šolanje in so posledično starejši, prepustijo funkcije mlajšim.

Četrta teza: Delež prostovoljcev, ki so poleg vključenosti v ZTS vključeni še v najmanj eno društvo, je največji med tistimi prostovoljci, ki živijo pri starših.

Graf 12: Članstvo v drugem društvu oz. organizaciji glede na stanovanje

Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

Med anketiranci, ki imajo svoje lastno stanovanje, ni nobenega (0%), ki ne bi bil vključen v nobeno društvo ali organizacijo poleg taborniške, 50% jih je vključenih v športna društva/organizacije, 25% v mladinska in isti odstotek (25%) v druga. Prav tako nihče (0%) ni vključen v katerokoli kombinacijo vrst društev.

Anketirancev, ki so najemniki, jih ni 30,8% vključenih v nobeno društvo ali organizacijo, prav tako 30,8% jih je vključeno v športno društvo ali organizacijo, 7,7% v mladinsko, 15,4% v drugo. Nihče od anketiranih (0%) ni vključen hkrati v športno in mladinsko društvo ali organizacijo ali hkrati v športno in drugo društvo ali organizacijo. 7,7% jih je vključenih hkrati v mladinska in druga društva ali organizacije ter prav tako 7,7% hkrati v športna, mladinska in druga društva ali organizacije.

Tistih anketirancev, ki stanujejo pri starših, jih ni 56,3% vključenih v nobeno društvo ali organizacijo, 12,5% jih je vključenih v športna društva ali organizacije,

14,1% v mladinska, 9,4% v druga. 3,1% so člani hkrati športnih in mladinskih društev ali organizacij, 3,1% hkrati mladinskih in drugih, 1,6% hkrati športnih in drugih, nihče (0%) pa ni član vseh treh vrst društev ali organizacij hkrati.

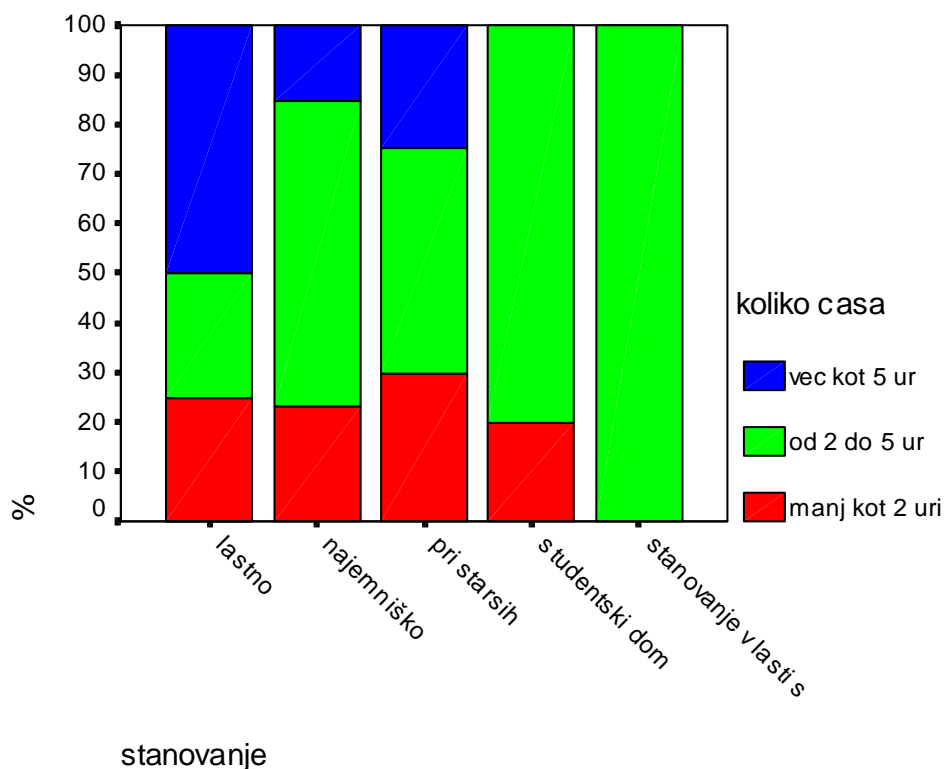
Anketirancev, ki stanujejo v študentskih domovih, jih 20% ni vključeno v nobeno društvo ali organizacijo, 40% jih je vključeno v športna društva ali organizacije, 20% hkrati v mladinska in druga ter 20% v športna in druga. Ostalih možnih odgovorov ni izbral nihče, ki biva v študentskem domu.

Od tistih anketirancev, ki imajo stanovanje v lasti staršev, so vsi (100%) člani kakšnega športnega društva ali organizacije.

Teze, da je delež prostovoljcev, ki so poleg vključenosti v ZTS vključeni še v najmanj eno društvo, največji med tistimi prostovoljci, ki živijo pri starših, ne morem potrditi, saj je ravno med njimi največ takih, ki niso člani nobenega društva poleg taborniškega. Ugotovljeno je bilo, da je delež prostovoljcev, ki živijo pri starših, največji. Starši mladim prostovoljcem nudijo podporo (v obliki stanovanja, hrane, žepnine ipd.), da se lahko posvečajo svojim interesnim dejavnostim, tudi tabornikom. Prostovoljnemu delu namenijo toliko časa, da se ne posvečajo še drugim dejavnostim in si ne želijo izpolnjevanja svojih želja, potreb drugje. Kot je bilo že omenjeno, je ZTS organizacija, ki spodbuja telesni, čustveni, socialni in duhovni razvoj posameznika.

Peta teza: Med prostovoljci, ki opravijo v ZTS manj kot 2 uri dela na teden, je delež tistih, ki živijo pri starših, največji.

Graf 13: Čas na teden, namenjen delu v taborniški organizaciji glede na stanovanje

Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

Največ (50%) tistih anketiranih, ki imajo svoje lastno stanovanje, nameni prostovoljnemu delu več kot 5 ur tedensko, sledijo jim tisti (25%), ki namenijo prostovoljnemu delu od 2 do 5 ur in tisti (25%), ki delu za taborniško organizacijo namenijo manj kot 2 uri časa na teden.

Med anketiranci, ki živijo v najemniških stanovanjih, jih je največ takih (61,5%), ki tabornikom tedensko namenijo od 2 do 5 ur, potem sledijo tisti (23,1%), ki namenijo manj kot 2 uri časa in tisti (15,4%), ki namenijo več kot 5 ur časa.

Anketirani mladi prostovoljci, ki živijo pri starših, tedensko namenijo čas takole: največ (45,3%) je takih, ki ga namenijo od 2 do 5 ur, sledijo jim tisti (29,7%), ki

namenijo manj kot 2 uri, še malo manj je takih (25%), ki namenijo več kot 5 ur časa na teden.

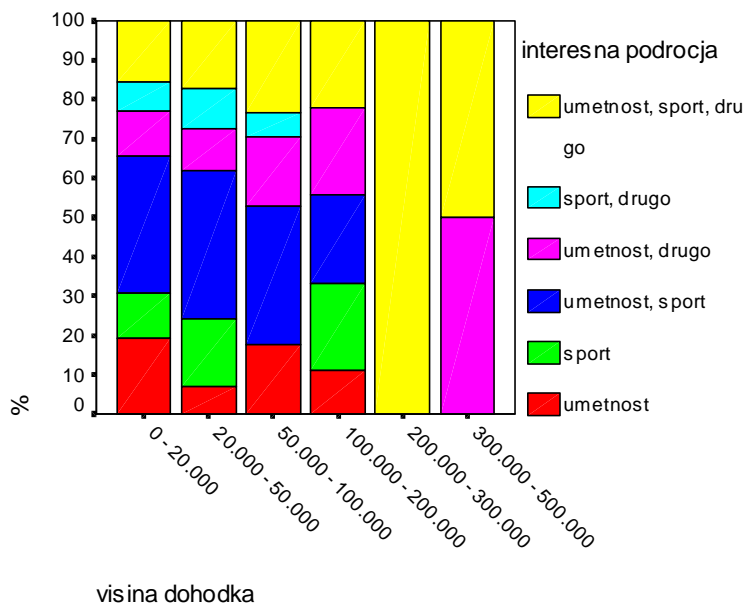
Med anketiranimi taborniki, ki stanujejo v študentskih domovih, jih je največ (80%) takšnih, ki namenijo od 2 do 5 ur časa tedensko prostovoljni organizaciji, katere člani so, veliko manj (20%) je pa takšnih, ki namenijo manj kot 2 uri svojega časa na teden.

Vsi anketirani (100%), ki imajo stanovanje v lasti staršev, vendar ne živijo z njimi, namenjajo 2 do 5 ur časa tedensko delu taborniški organizaciji.

Tezo, da je med prostovoljci, ki opravijo v ZTS manj kot 2 uri dela na teden delež tistih, ki živijo pri starših, največji, lahko potrdim, saj je le-teh 29,7%, sledijo jim tisti (25%), ki imajo svoje lastno stanovanje, nato tisti (23,1%), ki živijo v najemniškem stanovanju in tisti (20%), ki živijo v študentskem domu. Med tistimi, ki imajo stanovanje v lasti staršev, vendar ne živijo z njimi, ni nikogar (0%), ki bi se posvečal prostovoljnemu delu manj kot 2 uri na teden. Potrditev te hipoteze je vsekakor zanimiva, saj bi pričakovali, da je delež prostovoljcev, ki živijo pri starših in namenijo prostovoljnemu delu največ časa, največji. Pa očitno temu ni tako. Vendar je treba opozoriti, da so deleži prostovoljcev, ki živijo pri starših in namenjajo prostovoljnemu delu svoj čas različno dokaj enakomerno razporejeni (manj kot 2 uri 29,7%, od 2 do 5 ur 45,3% in več kot 5 ur 25%), zato zopet ne bi mogli reči, da se ti prostovoljci malo oz. nič ne posvečajo prostovoljnemu delu. In kaj bi lahko bil vzrok temu – morda prav udobje, ki jim ga nudijo starši. Ker jim še ni treba skrbeti za preživetje, so manj dejavni tudi na drugih področjih? In če se manj zahteva od posameznika tudi manj naredi – po liniji najmanjšega odpora? To so zgolj ugibanja, vendar bi jih bilo vredno raziskati.

Šesta teza: Delež prostovoljcev, ki se ukvarjajo s tremi interesnimi dejavnostmi hkrati, je največji med prostovoljci, ki imajo mesečne dohodke višje od 200.000 SIT.

Graf 14: Interesna področja glede na višino dohodka

Vir: Vprašalnik o mladih prostovoljcih v taborniški organizaciji

19,2% anketirancev, ki imajo dohodke od 0 do 20.000 SIT, se zanima za umetnost, 11,5% le-teh se zanima za šport, 34,6% za umetnost in šport, 11,5% za umetnost in druga področja, 7,7% za šport in drugo ter 15,4% za umetnost, šport in druga področja.

Med anketiranci, ki prejema dohodke v višini od 20.000 do 50.000 SIT, jih je 6,9% takih, ki se zanimajo za umetnost, 17,2% takih, ki se zanimajo za šport, 37,9% takih, ki jih zanimata umetnost in šport hkrati, 10,3% se zanima za umetnost in drugo, isti delež (10,3%) za šport in drugo in 17,2% takšnih, ki se zanimajo za vsa 3 področja hkrati (umetnost, šport in drugo).

Anketirani mladi prostovoljci, ki imajo dohodke med 50.000 in 100.000 SIT, imajo zanimanja za interesna področja razporejene takole: 17,6% se jih zanima za umetnost, nihče (0%) se ne zanima le za šport, 35,3% se jih zanima za umetnost in šport, 17,6% za umetnost in drugo, 5,9% za šport in drugo ter 23,5% za umetnost, šport in druga področja.

11,1% anketirancev, ki imajo dohodke med 100.000 in 200.000 SIT, se zanima za umetnost, 22, 2% se jih zanima za šport, 22,2% za umetnost in šport, 22,2% za umetnost in drugo in 22,2% za umetnost, šport in drugo. Nihče (0%) se ne zanima hkrati za šport in druga področja.

Vsi anketiranci (100%), ki prejemajo dohodke med 200.000 in 300.000 SIT, se zanimajo za umetnost, šport in druga področja hkrati.

Polovica (50%) anketirancev, ki prejema dohodke v višini od 300.000 do 500.000 SIT, se zanima hkrati za umetnost in druga področja, druga polovica (50%) pa za umetnost, šport in druga področja hkrati.

Tezo, da je delež prostovoljcev, ki se ukvarjajo s tremi interesnimi dejavnostmi hkrati, največji med prostovoljci, ki imajo mesečne dohodke višje od 200.000 SIT, lahko potrdim, saj je se tisti, ki imajo dohodke med 200.000 in 300.000 SIT, popolnoma (v 100% deležu) zanimajo za tri interesna področja hkrati, tistih, ki pa imajo dohodke od 300.000 do 500.000 SIT, je pa polovica (50%), ki se zanimajo za umetnost, šport in drugo hkrati. Prostovoljci, ki imajo visoke dohodke, si ukvarjanje s tremi dejavnostmi hkrati lahko privoščijo. Morda pa iščejo tudi druga interesna področja, ki ne bodo zahtevala toliko časa od njih kot prostovoljno delo v taborniški organizaciji in se jim bodo lahko posvetili, ko le-to zapustijo.

6.4. SKLEPNE UGOTOVITVE

Mladi prostovoljci – taborniki so tisti mladi, ki svoj prosti čas posvečajo delu z otroki (so vodniki), vodenju rodov, območij in neposredno prisostvujejo pri vodenju nacionalne skavtske organizacije Zveze tabornikov Slovenije. Posebej poudarjam, da to niso le člani taborniške organizacije, ampak člani, ki vračajo organizaciji tisto, kar so v svojih zgodnjih letih (ko so bili murni, medvedki in čebelice, gozdovniki in gozdovnice) pridobili od nje in sedaj prenašajo znanja naprej.

Kdo pa so ti mladi prostovoljci in kakšno je njihovo socialno ozadje?

Stari so od 15 do 29 let, največ pa jih je med 18. in 20.letom. Največ tabornikov živi doma, pri starših, samo 25,4% se jih je že odselilo in živijo v študentskih domovih, v najemniških, lastnih stanovanjih ali v stanovanjih v lasti staršev. V največji meri tisti prostovoljci, ki stanujejo pri starših, niso vključeni v še eno društvo poleg taborniškega in prav tako največ tistih prostovoljcev, ki stanujejo pri starših, namenijo prostovoljnemu delu manj kot 2 uri tedensko. Potrditev te hipoteze je zanimiva, saj bi pričakovali, da je delež prostovoljcev, ki živijo pri starših in prostovoljnemu delu namenijo največ časa, največji. Pa temu ni tako in razloge za to bi lahko še raziskala.

Zanimiv podatek je, da kar 88,5% prostovoljcev živi v mestnem ali primestnem okolju. Morda je prav okolje motivacija za aktivno delo v taborniški organizaciji.

Več kot polovica tabornikov dohodke za preživetje pridobivajo od lastnega dela in od staršev ali pa le od staršev. Iz tega bi lahko sklepali, da je podpora staršev kar pomemben dejavnik pri odločitvi za aktivno prostovoljstvo. Večina mladih prostovoljcev zasluži med 20.000 in 50.000 SIT mesečno.

Večina tabornikov ima zaključeno gimnazijo, malo manj jih ima zaključeno osnovno ali poklicno šolo, najmanj pa jih je zaključilo višjo, visoko ali univerzitetno izobrazbo. Prostovoljci s končano najvišjo izobrazbo (visoko, višjo, univerzitetno) bodo v največji meri ostali v organizaciji manj kot leto dni. To je po mojem mnenju verjetno

posledica tega, da si taborniki po končanem študiju poiščejo svoje stanovanje, redno službo, ustvarijo si družine in ob vsem tem jim zmanjkuje časa za delo v taborniški organizaciji.

Posledica podatka, da je med prostovoljci največ tistih, ki imajo končano gimnazijo je, da je med prostovoljci največ študentov.

V taborniški organizaciji prostovoljno dela malo več tabornic kot tabornikov, vendar je zanimivo, da več tabornic kot tabornikov dela na lokalni ravni, na območni ter nacionalni ravni pa je ravno obratno. Mogoče je temu stanju prisostvuje družbena klima v Sloveniji, ker na vodstvenih položajih »primanjkuje« žensk. Stanje je ZTS pa se lahko spremeni, saj je bilo na letošnjem tečaju za vodje enot kar 50 tabornic in le 23 tabornikov (Bačnik, 2004: 10). Izmed vseh prostovoljcev pa jih največ deluje na lokalni ravni, to je na ravni rodov, saj so na ravni rodov potrebe po prostovoljcih največje.

Slaba polovica aktivnih prostovoljcev delu v taborniški organizaciji posveti ne več kot 2 do 5 ur tedensko, kar pa ni malo. Toliko časa jim vzamejo vodovi sestanki in priprava na njih ter pomoč pri izvajanju drugih taborniških akcij. Med temi prostovoljci je največ dijakov. Največ prostega časa (več kot 5 ur) tabornikom namenijo študenti.

Prostovoljce poleg taborništva v največji meri zanimajo umetnost, šport in drugo. S tremi interesnimi dejavnostmi hkrati se v največji meri ukvarjajo tisti prostovoljci, ki zaslužijo največ in imajo dohodke višje od 200.000 SIT, saj si to lahko privoščijo. Kljub temu, da imajo vsi prostovoljci še druga interesna področja, jih večina ni vključena v nobeno drugo društvo oz. organizacijo. Med tistimi, ki pa so vključeni še kam, jih je največ takšnih, ki so vključeni v športno društvo.

Tabornike sem spraševala tudi po razlogih, zaradi katerih so vključeni v organizacijo. Med razlogi so največkrat navedli znanje in zabavo. To potrjuje tudi odgovori na vprašanje, kaj prostovoljcem pomeni delo v organizaciji. Največ jim pomeni prenašanje znanj, na drugem mestu pa je druženje s so-taborniki, pridobivanje novih in ohranjanje starih prijateljstev. Podpora tej trditvi pa je tudi tale izjava: »... tako ali tako vse, kar daš organizaciji, dobiš nazaj na tak ali drugačen način. Res pa je, da to včasih traja malo dlje.«

Slaba polovica tabornikov ne ve, koliko časa bo še aktivno sodelovala v taborniški organizaciji. Verjetno dobra novica za organizacijo pa je, da jih bo le 3,4% vztrajalo manj kot eno leto in med njimi je največ tistih s končano najvišjo izobrazbo. Le-ti si iščejo službe ali pa jih že imajo, želijo se odseliti od doma, si ustvariti družino, zato jim bo za delo v organizaciji primanjkovalo časa. Verjetno pa želijo tudi prepustiti delo mlajšim, da je ZTS organizacija mladih za mlade. Zakaj pa bodo vztrajali v organizaciji? Njihov najpogostejši odgovor je, da se dobro počutijo v njej.

Večina mladih prostovoljcev je torej študentov, ki živijo pri starših v mestu ali pri njem. V organizaciji prostovoljno dela več deklet kot fantov. Imajo sicer še druga interesna področja, vendar so vključeni le v taborniško organizacijo. Tedensko ji posvetijo 2 do 5 ur, zato da prenašajo in pridobivajo znanje ter da se zabavajo. V organizaciji bodo vztrajali zato, ker se v njej dobro počutijo.

ZTS mora torej vlagati predvsem v prostovoljce s statusom študenta, saj prav oni organizaciji dajejo največ. Ne sme pozabiti tudi na dijake (bodoče študente) in jih čimbolj privabiti h kvalitetnemu prostovoljnemu delu. Prav tako ne bi smela zanemariti skrbi za prostovoljke in jih spodbujati k temu, da prevzamejo funkcije na višjih ravneh, ne le na lokalni. Organizacija mora še naprej svojim članom ponujati veliko uporabnega znanja združenega z zabavo, hkrati pa jim še omogočati t.i. varno okolje in seveda dobro počutje. Zadovoljni prostovoljci bodo namreč veliko več dali organizaciji, prav tako pa bodo le-tej vračali tudi, ko bodo nehali aktivno delovati v ZTS (npr. s finančno ali drugo obliko podpore).

7. ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi z naslovom *Mladi prostovoljci v Zvezi tabornikov Slovenije* sem predstavila nacionalno skavtsko organizacijo *Zvezo tabornikov Slovenije*. Najprej sem predstavila ZTS kot zasebno neprofitno – volontersko organizacijo nato pa sem se ustavila pri zgodovini, ki obsega začetke skavtskega in gozdovniškega gibanja. Ideje gibanj so prenesli tudi na slovenska tla in po 2. svetovni vojni so predvojni gozdovniki in skavtje ustanovili *Zvezo tabornikov Slovenije*. Bila je članica *Jugoslovanske izvidniške zveze*, nato pa se je v letu 1989 začela preoblikovati in v letu 1991 izstopila iz te zveze. Najpomembnejši korak za ZTS je bilo prav gotovo polnopravno članstvo v *Svetovni organizaciji skavtskega gibanja*. Dandanes se organizacija še vedno razvija, trenutno šteje nekaj več kot 5 000 članov, ki delujejo v 85 rodovih. Poslanstvo ZTS sledi poslanstvu *Svetovne organizacije skavtskega gibanja (WOSM)* in njegovi najpomembnejši poudarki so: prispevati k vzgoji mladih s pomočjo vrednostnega sistema, ki sloni na skavtski prisegi in zakonih in tako pomagati graditi boljši svet, kjer se lahko ljudje polno uresničijo kot posamezniki ter tvorno delujejo v družbi. Skavtsko gibanje je definirano kot prostovoljno, nepolitično, vzgojno gibanje mladih ljudi, odprto vsem, ne glede na njihovo poreklo, raso ali versko prepričanje in skladno z namenom, načeli in metodo, ki jih je zasnoval ustanovitelj *Robert Baden – Powell*. Temeljna načela ZTS sledijo vrednotam in poudarjajo skladen osebni razvoj. Način dela v ZTS poteka po skavtski metodi, ki je sredstvo za doseganje vzgojnih ciljev. Članstvo v ZTS je strukturirano v pet starostnih skupin in le-te obsegajo vsa starostna obdobja posameznika. ZTS ima tudi organizacijsko strukturo in sicer je njena najosnovnejša celica delovanja vod. Vodi se združujejo v družine oz. čete, čete pa v rodovi. Rodovi so krajevno organizirani v območja. Na nacionalnem nivoju ZTS je skupščina, starešinstvo, izvršni odbor, nadzorni odbor in častno razsodišče. Prostovoljci v ZTS so vsi taborniški vodje in jih je nekaj čez 1 000. Zanimiv podatek je, da je 91% prostovoljcev starih manj kot 34 let.

Sledi poglavje Primerjalna analiza ZTS in nacionalnih skavtskih organizacij v jugo-vzhodni evropski skavtski regiji. Primerjala sem nacionalne skavtske organizacije Slovenije, Češke, Slovaške, Madžarske, Poljske, Romunije in Hrvaške. Ugotovila sem, da so si vse dokaj podobne, razen malih odstopanj pri zgodovini posameznih organizacij, članstvu in strukturi le-tega, organizacijski strukturi in prostovoljcih, ki delujejo v teh organizacijah.

Nadalje pa sem se poglobila v empirično analizo vprašalnikov o mladih prostovoljcih v ZTS. Za to področje raziskovanja sem se odločila predvsem zato, ker sem tudi sama prostovoljka v omenjeni organizaciji in me je zanimalo, kdo sploh s(m)o prostovoljci – taborniki. Kakšno je ozadje le-teh prostovoljcev – okolje iz katerega prihajajo, kje živijo, kakšni so njihovi dohodki, kakšne interese imajo, zakaj so člani taborniške organizacije, koliko časa namenijo delu v taborniški organizaciji, na kateri ravni v organizaciji delajo in koliko časa nameravajo še biti aktivni člani organizacije. V raziskavi je sodelovalo 87 mladih prostovoljcev iz cele Slovenije in na podlagi rezultatov sem potrdila oz. ovrgla naslednje teze:

1. Med prostovoljci, ki opravljajo prostovoljno delo več kot 5 ur tedensko, je delež dijakov v primerjavi z deležem prostovoljcev študentov in zaposlenih, najmanjši.

Iz multivariantne analize vprašalnikov lahko sklepam, da je med prostovoljci, ki opravljajo prostovoljno delo več kot 5 ur tedensko, delež dijakov v primerjavi z deležem prostovoljcev študentov in zaposlenih, najmanjši in tako lahko zgornjo hipotezo potrdim.

2. Med prostovoljci, ki delujejo na lokalni ravni, je delež prostovoljk večji od deleža prostovoljcev.

Tezo, da je med prostovoljci, ki delujejo na lokalni ravni, delež prostovoljk večji od deleža prostovoljcev lahko potrdim, saj je vseh moških na tej ravni 70%, žensk pa

74,5%. Na območnem in nacionalnem nivoju pa je, kot že rečeno, ravno obratno, kljub temu, da je v organizaciji večji delež prostovoljck (54%) kot prostovoljcev (46%).

3. Med prostovoljci, ki v ZTS ostanejo manj kot 1 leto, je delež tisti z višjo, višjo in univerzitetno izobrazbo, največji.

Tezo, da je med prostovoljci, ki v ZTS ostanejo manj kot 1 leto, delež tisti z visoko, višjo in univerzitetno izobrazbo najvišji, lahko potrdim. Le 2,8% tistih, ki imajo končano osnovno ali poklicno šolo je tako odgovorilo na to vprašanje in nihče izmed anketirancev s končano gimnazijo.

4. Delež prostovoljcev, ki so poleg vključenosti v ZTS vključeni še v najmanj eno društvo, je največji med tistimi prostovoljci, ki živijo pri starših.

Teze, da je delež prostovoljcev, ki so poleg vključenosti v ZTS vključeni še v najmanj eno društvo, največji med tistimi prostovoljci, ki živijo pri starših, ne morem potrditi, saj je ravno med njimi največ takih, ki niso člani nobenega društva poleg taborniškega.

2. Med prostovoljci, ki opravijo v ZTS manj kot 2 uri dela na teden je delež tistih, ki živijo pri starših, največji.

Tezo, da je med prostovoljci, ki opravijo v ZTS manj kot 2 uri dela na teden delež tistih, ki živijo pri starših, največji, lahko potrdim, saj je le-teh 29,7%, sledijo jim tisti (25%), ki imajo svoje lastno stanovanje, nato tisti (23,1%), ki živijo v najemniškem stanovanju in tisti (20%), ki živijo v študentskem domu. Med tistimi, ki imajo stanovanje v lasti staršev, vendar ne živijo z njimi, ni nikogar (0%), ki bi se posvečal prostovoljnemu delu manj kot 2 uri na teden.

6. Delež prostovoljcev, ki se ukvarjajo s tremi interesnimi dejavnostmi hkrati, je največji med prostovoljci, ki imajo mesečne dohodke višje od 200.000 SIT.

Tezo, da je delež prostovoljcev, ki se ukvarjajo s tremi interesnimi dejavnostmi hkrati, največji med prostovoljci, ki imajo mesečne dohodke višje od 200.000 SIT, lahko potrdim, saj je se tisti, ki imajo dohodke med 200.000 in 300.000 SIT, popolnoma (v 100% deležu) zanimajo za tri interesna področja hkrati, tistih, ki pa imajo dohodke od 300.000 do 500.000 SIT, je pa polovica (50%), ki se zanimajo za umetnost, šport in drugo hkrati.

Cilje diplomskega dela sem dosegla: predstavila sem nacionalno skavtsko organizacijo Zvezo tabornikov Slovenije in njeno delovanje in predstavila ZTS kot zasebno neprofitno volontersko organizacijo; primerjala sem ZTS s petimi drugimi nacionalnimi skavtskimi organizacijami, ki se nahajajo v jugo-vzhodni evropski skavtski regiji. Nadalje sem preučila, kdo so mladi prostovoljci v omenjeni organizaciji, kakšno socialno skupino tvorijo, kakšna so njihova socialna ozadja in ugotoviti gibanja prostovoljcev (v katerem obdobju so najbolj aktivni, kakšni so razlogi za njihovo delovanje ipd.) in potrdila oz. ovrgla teze.

8. VIRI IN LITERATURA

- Anheiner, Helmut K. in Seibel, Wolfgang (ur.) (1990) *The third sector: comparative studies of nonprofit organizations*, Berlin, New York: de Gruyter
- Bačnik, Barbara (2004) *Z inštruktorskega tečaja*, Tabor – taborniška revija, leto 2004, letnik XLIX, št. 9, str.10
- Črnak Meglič, Andreja in Vojnovič, Maja (1998) *Ponovno odkritje neprofitno-volonterskega (tretjega) sektorja*, *Neprofitni management*, letnik 1, številka 2/3 (maj 1998), strani 45-46
- Flaker, Vito (2001) *Prostovoljno delo: delo za druge in zase*, letnik 40, številka 6 (2001), strani 305-312
- Frkač, Jože (1996) *Prostovoljno delo*, *Socialno delo*, letnik 35, številka 4 (1996), strani 335-340
- James, Estelle (ur.) (1989) *The Nonprofit sector in International Perspective*, New York, Oxford: Oxford University Press
- Kolarič, Zinka (2003) *Neprofitno-volonterske organizacije in njihov razvoj – od volontarizma k profesionalizmu*, *Teorija in praksa*, letnik 40, številka 1 (jan., feb. 2003), strani 37-56
- Kramer, Ralph M. (ur.) (1993) *Privatization in four European countries: comparative studies in government-third sector relationships*, New York: Shrape
- Martelanc, Tomo in Samec, Tatjana (ur.) (2000) *Prostovoljno delo včeraj, danes in jutri*, Ljubljana: Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva
- Mesec, Bojana (2001) *Nova generacija prostovoljcev, ki prihaja*, *Socialno delo*, letnik 40, številka 6 (2001), strani 329-333
- Mikuš Kos, Anica et al. (1998) *Prostovoljno delo v šolstvu*, Ljubljana: Združenje Slovenska Filantropija
- Nacionalna organizacija Češke – Junak, <http://skaut.cz> (8.5.2004)
- Nacionalna organizacija Hrvaške - SIH, <http://sih.hr> (8.5.2004)
- Nacionalna organizacija Madžarske - HSA, <http://cserkesz.hu> (8.5.2004)
- Nacionalna organizacija Poljske - ZHP, <http://zhp.org.pl> (8.5.2004)
- Nacionalna organizacija Romunije - ONCR, <http://scout.ro> (8.5.2004)

- Nacionalna organizacija Slovaške – Slovensky Skauting, <http://scouting.sk> (8.5.2004)
- Nacionalna organizacija Slovenije -ZTS, <http://zts.org> (21.3.2004), <http://rutka.net> (22.3.2004)
- Okorn, Milko et al. (1997) Osnovni program, Ljubljana: Zveza tabornikov Slovenije
- Okorn, Milko (2001) Vzgoja v ZTS, Ljubljana : Zveza tabornikov Slovenije
- Salamon, Lester M. in Anheiner, Helmut K. (1996) The emerging nonprofit sector: an overview, Manchester, New York: Manchester University Press
- Sieveking, Klaus (ur.) European voluntary service for young people: questions of status and problems of legal policy, Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien: Lan
- Svetovna organizacija skavtskega gibanja (1995), Temeljna načela, Ljubljana: Zveza tabornikov Slovenije
- Društvo tabornikov Rod skalnih taborov Domžale (1997), Pravila Društva tabornikov Rod skalnih taborov Domžale
- World Organisation of Scout Movement , <http://scout.org> (25.5.2004)
- Zakon o prostovoljnem delu – prvi osnutek za razpravo (2003) Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC
- Zveza tabornikov Slovenije, Kratka zgodovina ZTS, http://gradivo.rutka.net/dokumenti/data/kratka_zgodovina_zts.doc (25.5.2004)
- Zveza Tabornikov Slovenije, Statut Zveze tabornikov Slovenije, http://gradivo.rutka.net/dokumenti/data/statut_zts.doc (10.6.2004)
- Zveza tabornikov Slovenije, Predniki gibanja, http://gradivo.rutka.net/dokumenti/data/predniki_gibanja.doc (19.5.2004)
- Zveza tabornikov Slovenije, <http://gradivo.rutka.net/dokumenti/kategorija.php?ime=skavtstvo&podkategorija=zgodovina> (15.06.2004)

9. PRILOGE

1. Vprašalnik o mladih prostovoljcih v Zvezi tabornikov Slovenije

VPRAŠALNIK

O MLADIH PROSTOVOLJCIH V ZVEZI TABORNIKOV SLOVENIJE

Prostovoljec, prostovoljka!

Pošiljam ti vprašalnik o mladih prostovoljcih v ZTS. Za diplomsko nalogo sem si namreč izbrala prav to temo in zanima me, kakšno socialno ozadje imajo mladi prostovoljci, ki delujejo v taborniški organizaciji. Zagotavljam ti, da bodo pridobljeni podatki uporabljeni samo za potrebe pisanja moje diplomske naloge. Za sodelovanje se ti že vnaprej zahvaljujem.

Navodilo: vse odgovore označi z križcem, tako da bo jasno razvidno, kateri odgovor si izbral/a. Hvala.

1. Letnica rojstva:

1	1974 – 1976
2	1977 – 1979
3	1980 – 1982
4	1983 – 1985
5	1986 – 1988

2. Spol:

1	moški
2	ženski

3. Najvišja končana šola:

1	osnovna šola
	poklicna
2	gimnazija
3	visoka šola
	višja šola
	univerzitetna

4. Trenutni status:

1	dijak
	izredni dijak
2	študent
	izredni študent
3	zaposlen

5. Stanovanje:

1	svoje lastno
2	najemniško
3	pri starših
4	študentski dom
5	drugo – kaj:

6. Okolje v katerem živiš:

1	mestno
2	primestno
3	vaško
4	drugo

7. Dohodki (možnih je več odgovorov):

1	od lastnega dela (npr. prek študentskega servisa, ipd.)
2	štipendija, pokojnina, podpora države
3	podpora staršev

8. Višina mesečnega dohodka:

1	0 – 20.000 SIT
2	20.000 – 50.000 SIT
3	50.000 – 100.000 SIT
4	100.000 – 200.000 SIT
5	200.000 – 300.000 SIT
6	300.000 – 500.000 SIT
7	višji dohodki od zgoraj navedenih
8	ne želim odgovarjati

9. Interesna področja (poleg taborništva):

1	UMETNOST	literatura
		filmi
		glasba
		gledališče
		slikarstvo
		fotografija
2	ŠPORT	oblikovanje
		šport
3	DRUGO	okoljevarstvo
		mediji in informacijska tehnologija
		politično udejstvovanje
		potovanja
		zabava
		učenje jezikov
		druge prostovoljne organizacije

10. V katero društvo/organizacijo si poleg taborniškega včlanjen/a?

- 1 NOBENO
- 2 ŠPORTNO odbojgarsko, košarkaško, potapljaško, jadralsko, alpinistično, smučarsko itd.
- 3 MLADINSKO dijaško, študentsko, mladinsko itd.
- 4 DRUGO kulturno, turistično, gasilsko itd.

11. Zakaj si včlanjen/a v taborniško organizacijo? Zaradi:

1	ZNANJE	osvajanja novih znanj ker svoje znanje lahko podam naprej možnosti napredovanja znotraj organizacije zanimivega programa ker je to »družbeni poligon« ker je to »varno okolje« zaradi funkcije, ki jo opravljam
2	ZABAVA	zabave prijateljev tekmovanj potovanj ker rad/a ukazujem drugim
3	DRUGO	ker mi to pomeni smisel življenja altruizma

12. Koliko časa na teden nameniš prostovoljnemu delu v okviru taborniške organizacije?

1	manj kot 2 uri na teden
2	2 do 5 ur na teden
3	več kot 5 ur na teden

13. Na kateri ravni trenutno opravljaš funkcijo?

*Izbereš lahko več odgovorov.

1	na nacionalni ravni (ZTS)
2	na območni ravni (območje)
3	na lokalni ravni (rod)

14. Koliko časa nameravaš še aktivno delovati v ZTS?

1	manj kot 1 leto
2	od 1 do 3 leta
3	od 3 do 5 let
4	več kot 5 let
5	ne vem
6	drugo – koliko let:

15. Zakaj nameravaš še toliko časa ostati v organizaciji?

16. Kaj ti pomeni delo v taborniški organizaciji? Napiši.

Hvala, ker si izpolnil/a vprašalnik.